

Tanja Drabczyk

KANSAINVÄLISEN JA
MONIKULTTUURISEN
TOIMINNAN
TUTKIMUKSELLINEN
KEHITTÄMINEN
NUORTEN
TAIDETYÖPAJALLA

Opinnäytetyö
Järjestö- ja nuorisotyö (YAMK)

2017

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Tanja Drabczyk	Yhteisöpedagogi (YAMK)	Marraskuu 2017
Opinnäytetyön nimi		
Kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan tutkimuksellinen kehittäminen Nuorten Taidetyöpajalla		74 sivua 5 liitesivua
Toimeksiantaja		
Nuorten Taidetyöpaja		
Ohjaaja		
Pekka Penttinen		
Tiivistelmä		
<p>Tämä opinnäytetyö tuotti kehittämistietoa kansainvälisen ja monikulttuurisen työpajatoiminnan toteuttamiseen Jyväskylän kaupungin Nuorten Taidetyöpajalla. Vuonna 2016 työpajan toiminnassa oli mukana n. 270, 15–29-vuotiasta nuorta työkokeilussa, kuntouttavassa työtoiminnassa, sairaslomalla tai suorittamassa peruskouluaan loppuun. Tämän tutkimuksen kehittämistiedon lähteinä olivat Nuorten Taidetyöpajan pajanuoret ja Lahden nuorisopalveluiden työpajojen ja Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön työpajojen kansainvälisestä toiminnasta vastaavat työntekijät. Kehittämistietoa kerättiin teemahaastatteluin työpajavalmennustyön ohessa Nuorten Taidetyöpajalla. Tutkimusaineiston vertailun pohjana olivat Nuorten Taidetyöpajan kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmän havainnot. Tutkimustehtävänä oli selvittää millaisia kansainvälisiä ja monikulttuurisia toiminnan tarpeita ja toiveita Nuorten Taidetyöpajan pajanuorilla oli, sekä miten muilla työpajoilla oli näihin teemoihin vastattu. Kerätystä kehittämistiedosta syntyi kehittämissuunnitelma.</p>		
<p>Nuorten Taidetyöpajan toiminnan kehittämistyön tavoitteet nousevat tässä opinnäytetyössä kerätyn tutkimusaineiston ja teorian vuoropuhelusta. Pää tavoitteeksi nousee: mahdollistaa sen asiakkaille kansainvälisiä kokemuksia ja luonnollisia kulttuurienvälisiä kohtaamisia. Näiden myötä voi pajanuorten kulttuurienväläinen toimintakyky kasvaa, tulevaisuuden näkökulmat avartua ja kaksisuuntaisen kotoutuminen mahdollistua. Tämä opinnäytetyö ei kuitenkaan arvioi toiminnan vaikuttavuutta tai toimivuutta vaan se tuo esille kehittämistarpeen ja toimenpide-ehdotuksia tarpeisiin vastaamiselle. Hyvä jatkotutkimuksenaihe olisikin arvioida Nuorten Taidetyöpajalla kehitetyn ja käyttöön otetun kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan merkitys NEET-nuorten (Not in Employment, Education or Training) elämälle sekä heidän ympäristölleen.</p>		
<p>Opinnäytetyössä kehitettävän toiminnan keskiöön nousevat vuorovaikutustaitoja ja itsetuntemusta lisäävät toiminnalliset menetelmät. Lähestymistapa pajanuoreen on sosiodynaaminen. Kehittämissuunnitelmaa laadittaessa otettiin huomioon Nuorten Taidetyöpajan arvot; yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja myönteinen ajattelu ja jo olemassa oleva toiminta. Kehittämistieto on sovellettavissa myös muilla työpajoilla valtakunnallisesti.</p>		
Asiasanat		
Ohjaus, kotoutuminen, toiminnalliset menetelmät, sosiaaliset taidot, itsetuntemus, kulttuurienväläinen vuorovaikutus, kulttuuriosaaminen, yhteisöllisyys		

Author (authors)	Degree	Time
Tanja Drabczyk	Master of Humanities, Community Educator	November 2017
Thesis title Developing international and multicultural activities in Youth Arts Workshop		73 pages 5 pages of appendices
Commissioned by Youth Arts Workshop		
Supervisor Pekka Penttinen		
<p data-bbox="148 723 284 757">Abstract</p> <p data-bbox="148 797 1445 1160">This thesis brings development information for the implementation of international and multicultural workshops activities at the Youth Arts Workshop of Jyväskylä city. Every year, approximately 270 young people, between 15 to 29 years old, participate in the operation of the workshop (e.g. work trials, rehabilitative work, sick leave, completing their comprehensive school). The sources of the development were the clients and international and multicultural working group of the Youth Arts Workshop and the employees responsible for the international activities of the workshops in Lahti's Youth services and Hyvinkää–Riihimäki regions vocational training foundation. The development data was collected through interviews along with work at the Youth Arts Workshop. A development plan emerged from the collected data.</p> <p data-bbox="148 1200 1430 1529">The goals of the development work of the Youth Arts Workshop emerged from the collected data. The main objectives were to allow its customers international experiences and authentic intercultural encounters. As a result, the intercultural capacity of the customers will increase, future perspectives will be enhanced and two-way integration can be made possible. However, this thesis does not evaluate the effectiveness or functionality of the action, but brings up the needs for development and action proposals to answer them. A good follow-up topic would be to evaluate the relevance of international and multicultural workshop activities developed and introduced in the Youth Arts Workshop for the life of NEET (Not in Employment, Education or Training) young people and their environment.</p> <p data-bbox="148 1570 1453 1749">This Bachelor's Thesis focuses on developing functional methods that enhance interaction skills and increase self-knowledge. The coaching approach is sociodynamic counselling. The development plan takes into account the values of the Youth Arts Workshop; community spirit, active involvement and positive thinking, and existing methods. The development information is also available for other workshops nationwide.</p>		
<p data-bbox="148 1787 304 1821">Keywords</p> <p data-bbox="148 1821 1230 1899">counselling, integration, active involvement methods, interaction skills, self-knowledge, intercultural competence, community spirit</p>		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	KANSAINVÄLISYYDEN JA MONIKULTTUURISUUDEN KEHITTÄMINEN NUORTEN TAIDETYÖPAJALLA.....	4
2.1	Kehittämistiedon tuottamisen välineet kehittämisprosessissa	4
2.1.1	Tutkimusmenetelmät kehittämistiedon tuottamisessa.....	5
2.1.2	Nuoret osallisina kehittämistyössä	6
2.1.3	Mallia muilta työpajoilta kehittämistyöhön.....	9
2.1.4	Kehittämistiedon teorialähtöinen analyysi.....	10
2.2	Kehittämistarpeet.....	11
2.2.1	Intentionaalinen kehittämistarve	12
2.2.2	Tutkimuksellinen kehittämistarve	13
2.2.3	Ohjauksellinen kehittämistarve	17
2.3	Kehittämistyön tavoitteet ja kohderyhmä	20
3	KEHITTÄMISSUUNNITELMAN LAADINNAN OHJAAVAT PERIAATTEET	22
3.1	Keskeiset ohjaavat periaatteet.....	22
3.2	Yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja myönteinen ajattelu	23
3.3	Kaksisuuntainen kotoutuminen	25
3.4	Kulttuurienvälinen toimintakyky.....	28
3.5	Nuorten avoimet tulevaisuuden näkymät.....	35
3.6	Sosiodynaaminen yksilö- ja ryhmäohjaus.....	37
4	KANSAINVÄLISEN JA MONIKULTTUURISEN TYÖPAJATOIMINNAN KEHITTÄMISSUUNNITELMA.....	40
4.1	Kehittämistoimenpiteiden käyttöönottoehdotukset.....	40
4.2	Kansainvälinen ja monikulttuurinen työpajatoiminta	40
4.3	Kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmä.....	42
4.4	Teemapäivät.....	46
4.5	Vierailut.....	49

4.6	Integroituna työpajaohjelmaan.....	51
4.7	EVS-pajajakso	52
4.7.1	Lähtövalmennuspaja.....	54
4.7.2	Yksilövalmennus.....	58
4.7.3	Maailmalla.....	59
4.7.4	Paluuvalmennuspaja.....	60
4.7.5	EVS:n kehittämisprosessi	62
5	POHDINTA.....	65
	LÄHTEET.....	69

LIITTEET

Liite 1 EVS:n vuosikello 2017–2020

Liite 2 Esimerkki lähtövalmennuspajan ohjelmasta

Liite 3 Esimerkki paluuvalmennuspajan ohjelmasta

1 JOHDANTO

Kulttuurienväläinen oppiminen on noussut viime vuosikymmenten aikana yhä tärkeämmäksi osaksi ihmisen yhteiskunnallista osallisuutta ja hyvinvointia. Ihmiset liikkuvat yhä suuremmissa määrin maailman eri puolilta toiseen monenkirjavista syistä. Tämän vuoksi kukaan ei voi välttyä enää vierauden ja erilaisuuden kohtaamiselta. Tulevaisuuden työyhteisöissä, opiskelupaikoissa ja harrastuksissa on useiden eri kulttuureiden edustajia. Monet työpaikat siirtyvät ulkomaille, ja työ- tai opiskelupaikan voi löytää aiempaa helpommin Suomen rajojen ulkopuolelta. Tämän vuosituhannen tosiasia on, että elämme monikulttuurisissa yhteiskunnissa. (Liebkind & McAlister 2000, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry 2000,13, Varis 2011, 5.)

Kansainvälistyminen luo tarpeen kieli- ja viestintätaitojen sekä monikulttuurisuuden osaamiselle yhteiskunnassa (Salo-Lee 2005, 123). Kansainvälistymisen myötä ihmisillä nousee voimakas tarve säilyttää oma kulttuurinsa ja rajansa. Voimattomuus globalisoitumisen keskellä saattaa vahvistaa ja puolustaa vanhoja identiteettejä (Onnismaa 2007, 76.) On turvallisempaa säilyttää vanhat totutut tavat ja pyrkiä kommunikoimaan ihmisten kanssa, joiden kielen ymmärtää vaivattomasti ja käyttäytyminen on ennustettavampaa kuin kohdata vierautta (Kaikkonen 2004, 56).

Jotta ikäviltä ääri-ilmiöiltä voitaisiin välttyä ja työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevilla nuorilla (NEET-nuorilla, **N**ot in **E**mployment, **E**ducation or **T**raining) olisi mahdollisuus kehittää nyky-yhteiskunnassa tarvittavaa kulttuurienvälisestä toimintakykyä, on tärkeää löytää menetelmiä kulttuurienvälisen ymmärryksen lisäämiseksi myös työpajaympäristössä. Työpajatoiminta on alun alkaen lähtenyt käyntiin 1980-luvulla tarpeesta saada nuorisotyön väline, jonka avulla voitaisiin löytää uusia ratkaisuja nuorten koulutuksesta ja työelämästä syrjäytymisen ongelmiin (Hämäläinen & Palo 2014, 10). Kansainvälisen ja monikulttuurisen työpajatoiminnan kehittäminen Jyväskylän kaupungin Nuorten Taidetyöpajalla tähtääkin löytämään uusia nuorisotyön välineitä, jotka pystyvät vastaamaan 2000-luvun yhteiskunnasta kumpuaviin nuorten kohtamiin ongelmiin ja mahdollisuuksiin.

Informaatio, kohtaamiset ja reflektointi ovat oleellinen osa kulttuurienvälisen oppimisen prosessia. Kulttuurienvälisen kompetenssin vahvistamiseksi ei riitä pelkkä eri kulttuureissa oleskelu tai kulttuurienvälisissä tilanteissa läsnäolo, vaan tarvitaan myös teoreettista tietoa ja systemaattista reflektointia. (Salo-Lee 2005, 131.) Nuorten Taidetyöpajan kohderyhmällä, alle 30-vuotiailla työttömällä, kuntoutuksessa tai sairauslomalla olevilla nuorilla aikuisilla ei välttämättä ole taloudellisista syistä mahdollisuutta matkustaa ulkomaille ja viettää siellä pidempiä aikoja. Ihminen, jonka kanssa reflektoida kulttuurienvälisiä kokemuksiaan, ei ole itsestäänselvyys. Myös lähiympäristöstä saattavat puuttua kontaktit, jotka pystyvät tarjoamaan objektiivista tietoa eri kulttuureista. Tämän seurauksena voi maailmankuva kaventua ja sen myötä kaventua myös mahdollisuudet olla osallisena monikulttuuristuvaan yhteiskuntaan. Pahimmassa tapauksessa vastareaktionä ymmärtämättömyydelle voivat olla rasismi, etnosentrismi, ksenofobia, nationalismi, ennakkoluulot ja stereotypiat (Kaikkonen 2004, 40).

Sisäasiainministeriön julkaisun (2017) mukaan viha- ja väkivaltapuhe erityisesti sosiaalisessa mediassa ovat lisääntyneet. Viha- ja väkivaltapuheella saatetaan luoda oikeutusta aatteelliselle väkivallalle, mikä saattaa johtaa väkivaltaiseen radikalisoitumiseen, ekstremismiin ja ääriliikkeiden toimintaan. Euroopan komissio (2016) tiedonannossaan NEET-nuoret nähdään osana riskiryhmää, ja tämän vuoksi se pyrkiikin tukemaan heikoimmassa olevien nuorten sosiaalista osallisuutta, työllisyyttä ja koulutusta. Yhtenä tukimuotona on eurooppalaisen vapaaehtoistyön vahvistaminen. Työpajatoiminnan kehittämisen kannalta on tärkeää seurata yhteiskunnallisia muutoksia, alueellisia kehitysnäkymiä, työllistymisen kentällä olevia haasteita ja odotuksia sekä valmentautujaryhmien muuttuvia tarpeita. Sen on kehityttävä valmentautujien ja toimintaympäristön muuttuviin tarpeisiin. (Hämäläinen & Palo, 2014, 63.)

Jyväskylän kaupungin Nuorten Taidetyöpaja on viimeisen 16 vuoden aikana kehittänyt alle 30-vuotiaille työttömille, kuntoutuksessa tai sairauslomalla oleville nuorille aikuisille aktivoivaa työpajatoimintaa yhteisöllisessä toimintaympäristössä. Työpajatoiminta määritellään työvaltaiseksi ja yhteisölliseksi valmennukseksi, joka tukee yksilöllistä kasvua, sosiaalista vahvistamista ja aktiivista

osallisuutta (Hämäläinen & Palo 2014, 63). Nuorten Taidetyöpajan toiminnan merkitystä ja kehittymistä kuvaa hyvin sen kasvu työntekijöiden, asiakkaiden ja pajojen määrässä. Vuonna 2001 Taidetyöpajalla oli 3 työntekijää ja 24 nuorta, ja vuonna 2016 määrä oli jo 27 työntekijää ja 270 nuorta. Erilaisia aktiivisia, arjentaito- ja työelämäpajoja toteutettiin vuoden 2016 aikana yhteensä 32, kun niitä vuoden 2001 aikana toteutettiin 2.

Pajojen sisällöt ovat syntyneet yhdessä nuorten kanssa samalla, kun työntekijät ovat kuunnelleet herkällä korvalla ajankohtaisia kehitysnäkymiä. Nuorten Taidetyöpajalla kansainvälisyys- ja monikulttuurisuusasiat ovat olleet kehittämisen kohteena pitkään. Vuosien saatossa aiheet ovat olleet vaihtelevissa määrin pinnalla mm. ryhmävaihtojen, työntekijöiden liikkuvuuden ja erilaisten hankkeiden kautta. Nyt aiheet nousivat taas vahvasti esille turvapaikkahakija-aallon myötä ja kansainvälisyyskeskusteluissa pajanuorten kanssa. Nuorten Taidetyöpajalla maahanmuuttajien osuus pajanuorista on ollut parin prosentin luokkaa, mutta tavoitteena on ollut määrän kasvattaminen.

Tarkastelun kohteena tässä opinnäytetyössäni eivät ole maahanmuuton syyt tai sen seuraukset yksilö- ja yhteiskunnallisella tasolla. Rajaan nämä näkökulmat pois, koska tällä kehittämiseen tähtävällä tutkimuksella en voi niihin vaikuttaa. Sen vuoksi kyseisen näkökulman avaaminen ei ole mielestäni relevanttia tämän kehittämistyön kannalta. Siispä tässä opinnäytetyössäni hyväksyn monikulttuurisen todellisuuden ja sen huomioiden pyrin vaikuttamaan oman lähiyhteisöni hyvinvointiin. Kulttuuritutkimukset esittävät kysymyksen: ”Kuinka me kaikki parhaiten selviämme monikulttuuristuvissa yhteiskunnissa?” (Salo-Lee 2005, 131).

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tutkimuksen avulla kehittämistietoa kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan kehittämiseen Nuorten Taidetyöpajaa varten. Tutkimustehtävänä on selvittää millaisia kansainvälisiä ja monikulttuurisia toiminnan tarpeita ja toiveita Nuorten Taidetyöpajan pajanuorilla on sekä miten muilla työpajoilla on näihin teemoihin vastattu. Kehittämistietoa kerätään teemahaastattelemalla ja benchmarkkaamalla Nuorten Taidetyöpajan pajanuoria sekä Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussää-

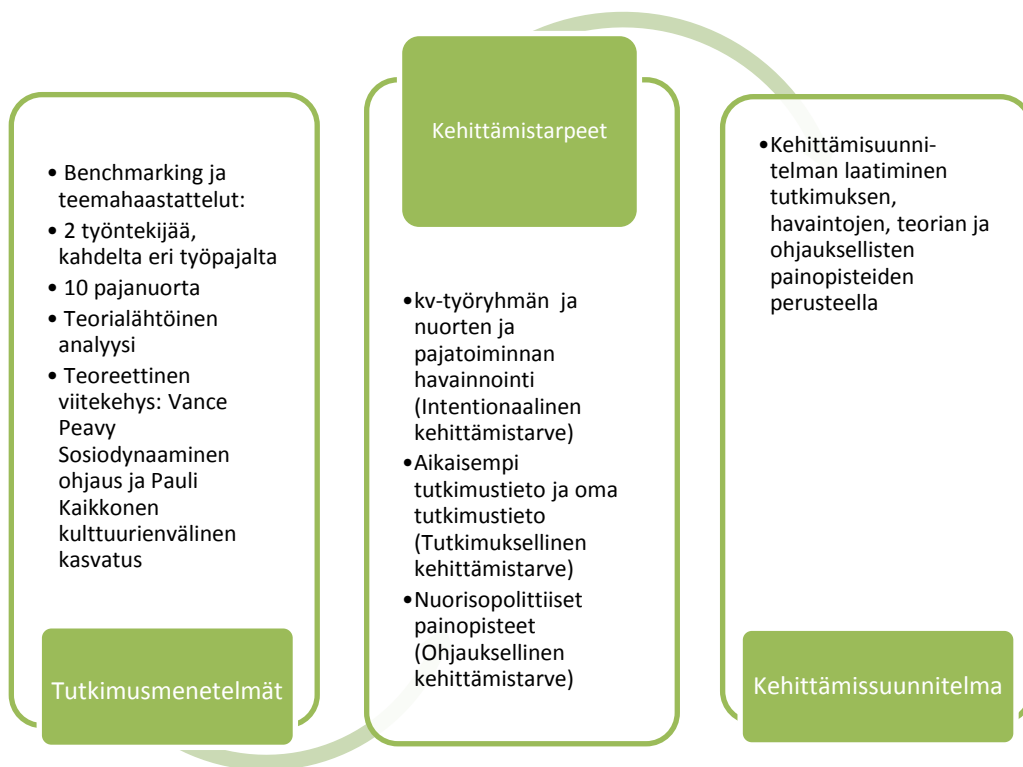
tiön työpajojen ja Lahden nuorisopalveluiden työpajan kansainvälisestä työstä vastaavia työntekijöitä. Kehittämistiedon vertailun pohjana on Nuorten Taide-työpajan pajanuorista ja toiminnasta tehdyt havainnot ja kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmän kanssa käydyt kehittämissalaverit vuosien 2016–2017 aikana. Tutkimusaineisto käy vuoropuhelua teorian kanssa. Niiden pohjalta osoitetaan tarpeet ja luodaan kehittämissuunnitelmaa ohjaavat periaatteet ja kehittämissuunnitelma.

Kehittämissuunnitelma tarkastelee Nuorten Taidetyöpaja ympäristöä kulttuurien kohtaamisen näkökulmasta. Keskiössä ovat toiminnalliset menetelmät. Toiminnan tavoitteena on paikallisten työpajanuorten kulttuurienvälisen toimintakyvyn kasvattaminen, avoimien tulevaisuudennäkymien luominen ja kaksisuuntainen kotoutuminen. Kehittämissuunnitelma tarjoaa erilaisia tapoja tehdä ja ymmärtää kansainvälistä ja monikulttuurista työpajatoimintaa. Kehittämissuunnitelman pohjalta voidaan hakea mm. rahoitusta toiminnan juurruttamiseen, tai kehittämissuunnitelmassa esille tulleita kehittämistoimenpitehdotuksia voidaan ottaa käyttöön Nuorten Taidetyöpajalla. Ehdotukset ovat monistettavissa valtakunnallisesti myös muillakin työpajoilla

2 KANSAINVÄLISYYDEN JA MONIKULTTUURISUUDEN KEHITTÄMINEN NUORTEN TAIDETYÖPAJALLA

2.1 Kehittämistiedon tuottamisen välineet kehittämissuunnitelmassa

Tässä kappaleessa esittelen käyttämäni tutkimusmenetelmät, joita olivat teemahaastattelu, benchmarkkaus ja teorialähtöinen analyysi. Kehittämistyön prosessin kokonaisuudessaan esittelen kuvassa 1.

Kuva 1. Kehittämistyön prosessi

Tutkimusaineiston vertailupohjana ovat Nuorten Taidetyöpajan Kansainvälisyys ja monikulttuurisuustyöryhmän havainnot. Aineisto käy vuoropuhelua teorian kanssa. Näiden pohjalta syntyy kehittämissuunnitelma, jonka esittelen kappaleessa 4. Kuvassa 1 esittelemääni kehittämistyön prosessia avaan tarkemmin kappaleissa 2.1 ja 2.2.

2.1.1 Tutkimusmenetelmät kehittämistiedon tuottamisessa

Tutkimukseni kohteena on Jyväskylän kaupungin Nuorten Taidetyöpajan paja-toiminta. Tutkimuksen avulla tuotan kehittämistietoa kvalitatiivisin menetelmin. Kehittämistiedon tuottamisen välineeni ovat teemahaastattelu ja benchmarking. Nuorten Taidetyöpajan kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmän kanssa käydyissä kehittämispalavereissa vuosien 2016–2017 aikana syntyi suunnitelma, joka toimii vertailun pohjana tässä opinnäytetyössäni tuotetulle kehittämistiedolle. Tarkoitukseni on parantaa benchmarkkauksen avulla muilta työpajoilta saatuja ideoita ja tuottaa teemahaastattelun avulla kehittämistietoa nuorten mielipiteistä ja kokemuksista Nuorten Taidetyöpajalla kehit-

teillä olevaan toimintaan. Tutkimustehtäväni on selvittää teemahaastatteluiden avulla millaisia kansainvälisiä ja monikulttuurisia toiminnan tarpeita ja toiveita Nuorten Taidetyöpajan pajanuorilla on sekä miten muilla työpajoilla on näihin teemoihin vastattu. Benchmarkkauksen kohteeksi valitsin Lahden nuorisopalveluiden ja Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön työpajat.

Tuotetun tutkimusaineiston ja sen teorialähtöisen analyysin avulla määrittelin kehittämistarpeet ja loin kehittämissuunnitelman. Kehittämissuunnitelmassa käytäntöä ohjaa ja arvioi tutkimusaineisto. Kehittämissuunnitelmaa ohjaavat periaatteet syntyivät tutkimusaineiston ja teorian vuoropuhelussa. Teorialähtöisessä analyysissä lähdetään liikkeelle teoriasta ja palataan siihen empiriasa käynnin jälkeen (Eskola 2015, 188). Tutkimuksen aineisto käy vuoropuhelua monien eri teorioiden kanssa, vaikka teoreettisena lähtökohtana onkin Pauli Kaikkosen kulttuurienvälisen kasvattaminen teoria (informaatiopedagogiikka, kohtaamisen pedagogiikka ja konfliktipedagogiikka) ja Nuorten Taide-työpajan toimintamalliin vaikuttanut Vance Peavyn sosiodynaamisen ohjauksen teoria (Kaikkonen 2004, Peavy 1999, 2001, 2006). Teorialähtöisen analyysin avulla tuotettu kehittämissuunnitelma pyrkii vastaamaan tutkimuksessa esiin tulleisiin tarpeisiin. Teemahaastatteluista saatuja tuloksia ovat näin ollen myös esille nousseet kehittämistarpeet, jotka sekoittuvat jo ennen tutkimuksen tekoa olevaan tietoon (ohjauksellinen, intentionaalinen ja tutkimuksellinen). Tämän kehittämistietoa tuottavan tutkimuksen tuloksia ovat siis tarpeet, kehittämissuunnitelmaa ohjaavat periaatteet ja kehittämissuunnitelman sisältö.

2.1.2 Nuoret osallisina kehittämistyössä

Valtion nuorisoasiain neuvottelukunnan (2016) lausunnossa nostetaan esille nuorten osallisuus tärkeäksi palveluita kehitettäessä, nuorten kokemusasiantuntijuutta hyödyntäen. Nuorten osallisuus ja kokemusasiantuntijuus osana kehittämistyötä mahdollistaa asiakaslähtöisen palvelun tuottamisen. Teemahaastattelun avulla selvitin *nuorten kansainväliset ja monikulttuuriset kokemukset pajalla ja pajan ulkopuolella sekä ulkomaille lähdön esteet*. Kartoitin myös *toiveet kansainväliselle ja monikulttuuriselle ohjaukselle, tuelle ja toiminnalle* (kuva 2).

Kuva 2. Kehittämistiedon tuottamisen välineet

Näiden pohjalta loin sisältöjä kansainväliselle ja monikulttuuriselle työpajatoiminnalle. Haastateltavissa oli edustettuina molemmat sukupolvet. Ikähaitari oli laaja. Kokemusten kirjo monikulttuurisuudesta ja kansainvälisyydestä olivat kirjavat: olemattomasta kokemuksesta normaaliin arkielämään. Yksi haastateltu nuori ei ollut koskaan käynyt Suomen rajojen ulkopuolella eikä hänellä ollut monikulttuurisia ystäviä, kun taas toinen oli syntynyt monikulttuuriseen perheeseen ja matkustanut ympäri maailmaa. Haastateltavilla motiivit ja taustat työpajatoiminnassa mukana olemiselle olivat erilaiset. Haastateltavat olivat lähes kaikilta pajoilta. Tavoitteenani oli saada vähintään kymmenen nuoren näkemys teemoihin ja näin myös kävi.

Valitsin tutkimusmenetelmäksi teemahaastattelun, koska halusin nuorten äänen näkyvän kehittämissuunnitelmassa. Nuoret ovat olleet Nuorten Taide-työpajan kehittämisessä mukana aina ja sen vuoksi oli itsestään selvää ottaa heidät mukaan myös tähän. Laadullisen tutkimuksen ensisijainen tavoite on usein nostaa esille tutkimuksen kohteena olevien toimijoiden omat tulkinnat ja näkökulmat. Se mahdollistaa niiden ryhmien äänen kuulumisen, jotka usein jäävät kuulematta, kuten nuorten. (Hakala 2007, 19.) Tärkeänä näin myös,

että menetelmän tuli olla joustava muutoksille, koska menetelmän tuottama kehittämistietoa tuli pystyä soveltamaan jo olemassa olevaan toimintaan. Laadullinen tutkimus ei näe maailmaa tai yhteiskuntaa seisahtuneena, staattisena vaan ja se on valtava prosessinomainen vuolas virta (Hakala 2007, 21). Koska halusin tietää, mitä nuoret ajattelevat, koin teemahaastattelun menetelmän avulla saavani parhaiten nuorten näkemykset esille. Teemahaastattelun ideahan on yksinkertainen: sen mitä haluaa tietää, kysyy sitä tutkimuksen kohteelta (Eskola & Vastamäki 2007, 25).

Tein haastattelut toimistossani Nuorten Taidetyöpajalla nuorten työpajapäivän aikana. Tuttu ja rauhallinen ympäristö helpotti molemminpuolista jännitystä ja vapautti energiaa haastattelulle. Haastattelijan on tärkeä luoda haastattelutilasta haastateltavalle rauhallinen ja turvallinen (Eskola & Vastamäki 2007, 28). Koska toimin Nuorten Taidetyöpajalla yksilövalmentajana, oli minulla haastattelijana helppo lähestyä nuoria. He tunsivat minua jo jonkin verran. Osaan kanssa olin jo käynyt useampia kahdenkeskeisiä yksilökeskusteluita heidän elämästään. Näiden tekijöiden ansiosta luottamus oli hyvä. Ne, jotka eivät olleet tuttuja yksilövalmennusprosessin myötä, olivat tulleet tutuksi työpajan aulassa tai työpajan yhteisissä toiminnoissa. Vaikkakaan teemat eivät menneet kovin arkaluontoisiin aiheisiin, oli silti hyvä, että haastatteluilmapiiri oli avoin ja rento. Tämä auttoi luomaan ja löytämään uusia ideoita, tuomaan esille todelliset esteet ja toi rohkeutta olla kriittinen olemassa olevaa toimintaa kohtaan. Haastattelusta tulisi luoda mahdollisimman luonnollinen vuorovaikutustilanne. Haastattelutilanne ei poikkea mistään muusta sosiaalisesta tilanteesta (Eskola & Vastamäki 2007, 31). Siksi oli tärkeää, että haastattelijana en korottanut itseäni tutkijan asemaan suhteessa nuoreen vaan olin tutussa työpajaohjaajan roolissa, joka halusi ottaa nuoret tasavertaisina mukaan kehittämään työpaja-toimintaa.

Haastatteluihin valmistauduin rakentamalla miellekartan muotoon tärkeimmät teemat, joita aioin käsitellä. Miellekartassa teemahaastattelun aihepiirit, teema-alueet olivat pajanuorten kansainväliset ja monikulttuuriset kokemukset, esteet ja toiveet. Teemahaastattelussa aihepiirit määritellään etukäteen, mutta valmiita kysymyksiä ja järjestystä kysymyksille ei ole (Eskola & Vastamäki

2007, 29–28). Nauhoitin haastattelut ja tein muistiinpanoja haastattelun aikana. Olin varannut noin puoli tuntia jokaista haastateltavaa varten, mutta usein se venyi hieman pidemmäksi, koska juttua riitti enkä halunnut kiirehtiä. Haastattelun jälkeen koin, että haastattelutilanne nuorten kanssa oli paljon muuta kuin tutkijan tutkimusmateriaalin hankintaa. Nuorten kohtaaminen oli samalla heidän voimaannuttamistaan asettamalla heidän asiantuntija-asemaan ja pitämällä merkityksellisenä kaikkea, mitä he kertoivat. Osa kertoi syvemmin omaa elämäntarinaansa, ja haastatteluista tulikin välillä tutkimusmatkoja nuorten elämään; matkoihin kehykset olivat antaneet kansainvälisyys ja monikulttuurisuus. Koin oloni etuoikeutetuksi saadessani olla näiden tarinoiden kuulijana.

2.1.3 Mallia muilta työpajoilta kehittämistyöhön

Kun aloittaa uuden toiminnan kehittämisen, on resurssiviisasta kysyä saman alan kokeneempien tekijöiden kokemuksia. Valitsin benchmarkingin yhdeksi aineistonkeruumenetelmäksi, koska halusin asiantuntija näkökulmaa kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan kehittämisen tueksi. Benchmarkingissa käytetään muiden kokemuksia hyödyksi ja pyritään välttämään virheitä (Benchmarking työkalu oppivalle organisaatiolle-käytön edellytyksistä 1996, 7). Benchmarking on vertailua, vertaamista, arviointia ja omien prosessien ja menetelmien kyseenalaistamista niiden edelleen kehittämistä ja parantamista varten (Anttila 2007, 138).

Täydennystä nuorten antamalle kehittämistiedolle hain Lahden nuorisopalveluiden ja Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön työpajatoiminnan EVS-toiminnasta. EVS (European volunteer service) on eurooppalainen vapaaehtoistyö toiminta, jota rahoittaa Opetushallitus. Nämä työpajat valitsin malliksi toimijoiden pitkän kansainvälisen työpajatoiminnan kokemuksen vuoksi. Hyvinkää–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön työpajatoimintaan on pääsääntöisesti neljän vuoden ajan aktiivisesti vastaanotettu EVS nuoria. Myös muutamia nuoria on lähetetty EVS:ään. Lahden kaupungin nuorisopalveluiden työpajalta on seitsemän vuoden ajan sekä lähetetty nuoria maailmalle että otettu vastaan.

Nuorten Taidetyöpajalla EVS tulee olemaan yksi isoimmista kansainvälisistä ja monikulttuurisista toiminnoista. Tämän vuoksi halusinkin tietää, miten Lahden nuorisopalveluiden ja Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön työpajoilla on EVS:n pyörittäminen hoidettu. Tämän selvittämiseksi teemahaastattelin näiden työpajojen kansainvälisestä toiminnasta vastaavia työntekijöitä. Haastatteluaineistosta poimin sopivat palat omaan malliimme ja poistin meillä toimimattomat käytännöt. Teemahaastattelussa keskeiset kysymykset olivat seuraavat: *Mitä teette? Miten olette päätyneet siihen? Miten toimii?* (kuva 2.) Tein haastattelut puhelimitse ja nauhoitin ne. Haastattelun aikana tein muistiinpanoja.

2.1.4 Kehittämistiedon teorialähtöinen analyysi

Tutkimusaineisto, joka muodostuu Nuorten Taidetyöpajan pajanuorten ja muiden työpajojen työntekijöiden teemahaastatteluista, kävi läpi monivaiheisen teorialähtöisen analyysin. Analyysi lähti liikkeelle molemmissa tapauksissa Nuorten Taidetyöpajan kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmän luomasta kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan suunnitelmasta. Aineisto kävi vuoropuhelua suunnitelman ja teorian kanssa. Tavoitteena oli saada oma aineisto, aikaisempi tutkimus ja teoria keskustelemaan keskenään niin, että niiden pohjalta pystyin luomaan kansainvälisen ja monikulttuurisen työpajatoiminnan kehittämissuunnitelman. Vaatimuksena kehittämissuunnitelmalle oli, että se palvelee asiakasta mutta on myös monistettavissa valtakunnallisesti myös muilla työpajoilla.

Teorialähtöinen analyysi kävi läpi neljä vaihetta. Ensimmäisenä litteroin aineiston, minkä aikana tein valintoja siitä mitä kirjoitin ylös. Vain tutkimuskysymysten kannalta oleelliset vastaukset litteroin pääteemojen alle. Toisessa vaiheessa teemoittelin aineiston pääteemojen alle: kokemukset, esteet ja toiveet. Pääteemojen alle loin aineistosta nousevia uusia teemoja ja kokosin ne yhteen. Kolmannessa vaiheessa, kun aineisto oli kasassa teemoittain, tein varsinaisen teorialähtöisen analyysin. Tein aineistoon muistiinpanoja omista tul-

kinnoista, aikaisemmasta tutkimustiedosta ja teorioista. Valitsin aineistosta tärkeimmät kohdat sen mukaan, mitkä tutkijana mielestäni olivat mielenkiintoisimmat. Siitä on usein laadullisessa tutkimuksessa kyse. (ks. Eskola, 2015, 197.) Neljännessä vaiheessa kirjoitin koko aineiston auki niin, että kokonaisuus hahmottui. Hioin kokonaisuutta vielä ja muokkasin tutkimustulosten esittämistapaa helposti ymmärrettävään muotoon. Esittämistavalle tärkeää on, että sieltä on helppoa poimia sisältöjä käytännöntyöhön ja rahoitushakemukseen.

2.2 Kehittämistarpeet

Tässä kappaleessa esittelen kehittämistarpeet. Kehittämistarpeet on jaoteltu intentionaalisiin, tutkimuksellisiin ja ohjauksellisiin (kuva 3.). Kehittämistarpeet määrittyivät kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmän havainnoista arjen työssä Nuorten Taidetyöpajalla. Tarpeet toiminnan kehittämiseksi nousivat myös nuorisopoliittisista ohjeistuksista valtakunnalliselta ja kansainväliseltä tasolta. Aikaisempi tutkimustieto oli lähtökohtana ja vertailukohteena tarpeiden ymmärtämiselle ja niihin vastaamiselle. Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli *tuottaa kehittämistietoa kehittämistarpeista, jossa näkyi asiakkaiden näkemys ja kahden muun kokeneemman työpajan kokemus*. Tarpeiden lisäksi kehittämistietoa tuli siitä *miten esille tulleisiin tarpeisiin voitaisiin vastata*.

Intentionaalinen
kehittämistarve

- Kansainvälisyys ja monikulttuurisuustiimin havainnot arjen työssä

Tutkimuksellinen
kehittämistarve

- Aikaisempi tutkimustieto
- Oma tutkimustieto

Ohjauksellinen
kehittämistarve

- Nuorisopoliittiset painopisteet

Kuva 3. Kehittämistarpeen osoittaminen

Teemahaastatteluissa esiin nousseet pajanuorten tarpeet ja toiveet olivat: *mahdollisuuksien lisääminen kansainvälisille kokemuksille, luonnolliset kulttuurienväliset kohtaamiset omassa lähiympäristössä, ennakkoluuloisiin asenteisiin vaikuttaminen ja tulevaisuuden näkökulmien avartaminen*. Tässä opinäytetyössä kehittämistarpeiden osoittaminen loi vahvan pohjan kehittämissuunnitelmalle, joka syntyi tämän työn lopputuloksena. Intentionaalisiin, tutkimuksellisiin ja ohjauksellisiin tarpeisiin perustuvan kehittämissuunnitelman myötä rahoituksen hakeminen on entistä perustellumpaa.

2.2.1 Intentionaalinen kehittämistarve

Nuorten Taidetyöpajan työntekijät ovat aitiopaikalla tarkastelemassa 17–29-vuotiaiden pajanuorten elämää. Työpajalla käydyissä yksilö- ja ryhmäkeskusteluissa nuoret jakavat työntekijöille ja vertaisilleen elämänsä haasteita ja unelmia. Arviointia toiminnasta käydään puolin ja toisin, jotta kehittymistä voisi tapahtua. Yhteisten keskusteluiden pohjalta myös Nuorten Taidetyöpajan toiminta kehittyi jatkuvasti. Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset näkyvät pajanuorten elämässä ja heidän puheissaan. Vuoropuhelua kehittämisen suunnista käydään ympäröivän yhteiskunnan vaatimusten kanssa. Laajassa yhteistyöverkostossa luodaan nuorten tarpeisiin vastaavia toimintamuotoja. Nuorten Taidetyöpajalla erilaiset työryhmät pyrkivät vastaamaan ajankohtaisiin tarpeisiin.

Yksi näistä Nuorten Taidetyöpajan työryhmistä on kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmä, joka muodostuu Nuorten Taidetyöpajan paja- ja etsivätyönohjaajista. Työryhmän tehtävänä on kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan kehittäminen ja toteuttaminen. Työryhmän jäsenet ovat nähneet arjen työssään nuorten toiveen työpajatoiminnan muutokselle niin, että kansainvälisyys ja monikulttuurisuus olisivat vahvemmin läsnä. Työryhmän jäse-

net ovat tuoneet esille työyhteisössä kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustoiminnan kehittämisen ja se on saanut kannatusta. Kehittämiseen tähtäävä tiedontuotanto lähtee liikkeelle käytännön toiminnasta ja rakenteista. Kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan kehittäminen Nuorten Taidetyöpajalla tähtääkin konkreettiseen muutokseen työpajatoiminnan sisällöissä. Tämän opin näytetyön myötä toiminnan kehittämisen tarpeet ja tavat voidaan tiedollisesti perustella. Tällöin voidaan puhua tutkimuksellisen kehittämisen tiedontuotannosta. (ks. Toikko & Rantanen 2009, 22.)

2.2.2 Tutkimuksellinen kehittämistarve

Useimmat tutkimukset ovat osoittaneet, että ulkomaankokemukset voivat vahvistaa nuorten elämänhallintaa ja auttaa selkeyttämään tulevaisuuden suunnitelmia. Mahdollisuus saada etäisyyttä tuttuihin ympyröihin ja konkreettinen näkökulman vaihto voi muuttaa ahdistavan opiskelu- ja työmahdollisuuksien etsinnän vapautuneeksi ja kirkkaaksi pohdinnaksi tulevaisuudesta. Paikan vaihdoksen myötä nuori saattaa löytää oman alansa tai ainakin voi säästyä tekemästä itselleen epämieluisia valintoja paineen alla. Onnismaa (2007, 70, 34) tuo esille ohjaustyön muutokseen nyky-yhteiskuntaa vastaavaksi, missä työntekijän on jatkuvasti joustettava sekä opittava ja mukauduttava muutoksiin. Hän korostaa miten merkittävää on, että ”ohjattavalle tarjotaan painostamatta ja syyllistämättä tilaisuus omien kokemustensa ja päämääriensä reflektointiin ja muokkaamiseen sekä vaihtoehtoisten toiminta- ja ajattelumallien luomiseen.” (Onnismaa 2007, 70, 34).

Vaihtoehtoisia toiminta- ja ajattelumalleja voivat antaa kulttuurienväliset kohtaamiset. Kun nuorille annetaan tilaisuus eri kulttuurien kohtaamisille, on ymmärryksen mahdollista kasvaa sekä itseä että muita kohtaan. Yksi haastatelluista nuorista tuo esille kansainvälisen toiminnan mahdollistavan itseymmärryksen kasvun, jatkosuunnitelmien selkeyttämisen ja uuden suunnan löytämisen:

Pajalaisten näkökulmasta mietittynä parhaimmassa tapauksessa, joku tommonen (kansainvälinen) pistäytyminen voi vaikka saada aikaan naksahduksen, että nyt minä tiedän mitä mä haluan tehdä

elämälläni...Kun sulla on enemmän näkökulmia, niin sulla on myös enemmän vaihtoehtoja. Sitä kautta sä löydät itsestäsi paremmin sen mitä sä tahdot tehdä vaikka työksesi tai harrastuksia ja sisältöä elämään.

Semmoisille nuorille, joilla on suunta hukassa tai sellainen välitila että ei tiedä mitä tehdä, niin kyllä jokainen tollainen erilainen kokemus auttaa avamaan sellaisen nuoren.

Nuorten Taidetyöpajan yhtenä keskeisimpinä tavoitteina on tukea nuorten työllisyysmahdollisuuksia vahvistamalla nuorten itsetuntoa ja auttaa nuorta löytämään vahvuuksiaan. Keskeisiä tavoitteita ovat myös elämänhallinta- ja vuorovaikutustaitojen oppiminen ja myönteisen tulevaisuuskuvan näkeminen. Tutkimukset osoittavat kuinka kansainväliset kokemukset vaikuttavat nuoriin positiivisesti. Ina Jääskeläisen pro gradu-työssä (2013) *Suomalaisten vaihto-opiskelijoiden näkemyksiä kulttuurienvälisen kompetenssin kehittymiseen*, opiskelijat kertovat, kuinka ulkomailla olo on kehittänyt heidän vuorovaikutustaitoja, kulttuurienvälistä tietotaitoa, henkistä kasvua, itsetuntoa ja itsenäisyyttä.

Myös Kiti Paasovaaran Pro gradu -työssä (2009) *CISV-kesäkylä kulttuurienvälisenä kasvattajana ja kokemuksellisen oppimisen mahdollistajana*, tulee ilmi kuinka kansainväliset kokemukset ovat tehneet nuorista rohkeampia, itsenäisempiä, itsevarmempia, avoimempia ja ulospäin suuntautuneempia. Myös nuorten oppimismotivaatio ja yhteistyötaidot olivat parantuneet. Kansainvälinen toiminta voi parhaimmillaan vastata samoihin tavoitteisiin mitä Nuorten Taidetyöpajatoiminnalle on asetettu, tuoden lisänä kulttuurienvälisen oppimisen.

Lahden nuorisopalveluiden työpajan ja Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammatikoulutussäätiön työpajoissa kansainväliset kokemukset ovat myös olleet myönteisiä. Työpajojen työntekijät ovat huomanneet EVS-toiminnan vahvistaneen pajanuorten itsenäisyyttä, lisänneen innostumista ja rohkeutta sekä vähentäneen ennakkoluuloja. Jaksot ovat olleet pidettyjä ja ne ovat voimaannuttaneet nuoria.

Niitä tuloksia, mitä saadaan muutamassa kuukaudessa aikaiseksi, on ne aika merkittäviä verraten ihan peruspajajakson. Mitkä nekin on ihan hyviä tuloksia, mutta nuo ehkä vielä semmoisia buustavia nuo EVS-jaksot. Et nuorten kannalta ne on ollut kyllä kasvattavia ja opettavaisia ja tosi pidettyjä jaksoja. Kyllä se luo sellaista uskoa, että sen takia tätä on tehtykin, että tietää että se on vaikuttava menetelmä.

Ennakkoluulojen väheneminen kansainvälisten kokemusten myötä on myös tullut esille Rihu & Räikkösen (2012) ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyössä *Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun merkitys nuorten kansainvälisyysasenteisiin-kartoitus Kouvolan ja Lappeenrannan nuorisopalveluiden kansainvälisestä nuorisotyöstä*. Tutkimus osoittaa kansainvälisen kokemuksen edistävän suvaitsevaisuutta ja vähentävän rasismia.

Tämän opinnäytetyön teemahaastelun aineistosta tuli myös esille monikulttuurisen toiminnan tarve. Nuoret kokivat tarpeelliseksi luonnolliset kulttuurienväliset kohtaamiset omassa lähiympäristössä ja ennakkoluuloisiin asenteisiin vaikuttamisen. Toiveena oli kehittää Nuorten Taidetyöpajalle toimintaa, joka mahdollistaa tasavertaisen kohtaamisen valtaväestön ja maahanmuuttajaryhmien välillä. Erilaisissa ympäristöissä tapahtuvat vuorovaikutukselliset kohtaamiset voivat vahvistaa valtaväestön kansainvälistä ja monikulttuurista osaamista ja ehkäistä valtaväestön kielteisiä asenteita maahanmuuttajiin. Turvapaikanhakijana Suomeen tullut pajanuori kokee kantasuomalaisien ja maahanmuuttajien kohtaamiset tärkeänä:

Joo, on tosi hyvä sekoittaa ihmisiä ja puhua. Nyt ehkä suomalainen vähän pilkkaa maahanmuuttajia, koska on vähän huono tapahtunut. Sekoittaminen on tosi hyvä kun hän vähän puhuu mulle ja tutustuu muhun ja sitten hän ei pilkkaa mua.

Pajanuori, jolla oli vähän monikulttuurista ja kansainvälistäkokemusta, tuo esille, miten työpajaympäristössä luontaisten kohtaamisten avulla voidaan voittaa ennakkoluuloja ja kasvattaa ymmärrystä eri kulttuureista tulevia ihmisiä kohtaan:

Ihan hyvä sotkea porukoita aina välillä kun kumminkin täällä on niitä jotka haluaa oikeasti oppia kieltä ja sopeutua paikkaan ja onhan niitäkin jotka tulee vaan Suomeen hakemaan helppoa rahaa,

mutta onneksi niitä täällä ei oo. Ainakin oon huomannut meidän ryhmän (maahanmuuttajasta) kuinka se haluaa oppia kieltä ja hän pääsi johonkin kouluunkin oppimaan kieltä paremmin. Se on just hyvin ollut mukana.

Erilaisuuden hyväksyminen on työpajalla tärkeää, sillä usealla pajanuorella on kiusaamistausta. Työpajalla onkin tärkeää pitää nollatoleranssi kiusaamiselle, jotta nuoret voisivat rakentaa luottamusta ympärillä oleviin ihmisiin. Teema-haastatteluissa tulikin ilmi, että nuoret kokivat Nuorten Taidetyöpajan ilmapiiriin verraten moneen muuhun paikkaan avoimemmaksi ja turvallisemmaksi paikaksi myös maahanmuuttajataustaisille nuorille. Kuitenkin muutamassa haastattelussa ilmeni, että työpajalla oli myös esiintynyt ennakkoluuloisia asenteita maahanmuuttajia kohtaan ja jopa rasistista puhetta:

Maahanmuuttokriittistä keskustelua. Toki jossain ihmisissä kriittisyyden takaa paistaa se motiivi, mutta ei kuitenkaan suoraa rasismia.

Tarpeellisia (kansainväliset ja monikulttuuriset teemapäivät) ainakin siinä mielessä, että se herätti sen verran keskustelua ja siinä oli taas pikkusen paremmin kartalla kuinka paljon ympärillä on rasisteja.

[Koitko sä, että siinä oli ja tuli esille rasismia?]

Siis, joo. Kyllähän siis tulee herkästi esiin ihmisestä enemmän tai vähemmän hienovaraisesti, että millaisia kaikkia ennakkoluuloja on.

Ehkä typerää läppää liittyen rasismiin. Mikä menee kyllä rasismien puolelle ja se on ollut vain yhdeltä ihmiseltä.

Myös työntekijät ovat havainneet rasistisia asenteita pajanuorten, mutta myös työntekijöiden keskusteluissa. Usein rasismi onkin piilotettuna kielenkäytössä, niin ettei huomaa puhuvan tai toimivan rasismia tai sen suuntaista käyttäytymistä ylläpitävästi (Kaikkonen 2004, 54). Usein piilotettu rasistinen lause alkaa: "En ole rasisti, mutta--". Mutta sanan jälkeen tulee usein joukko ehtoja, joita valtakulttuurista poikkeavien tulisi ehdottomasti täyttää ennen kuin heidän olisi lupa asua maassa (Kaikkonen 2004, 54). Ennakkoluulojen sanotaan usein perustuvan omiin pelkoihin ja ahdistuksiin vierautta kohtaan, positiivisten roolimallien ja tasavertaisten henkilökohtaisen kontaktien puutteeseen.

Pirkanmaan ja Keski-Suomen etnisten suhteiden neuvottelukunnan (ETNO) puheenjohtaja, kirjailija Anu-Rohima Mylläri (2017) nostaa esille kuulluksi ja nähdyksi tulemisen tärkeyden. Hän kertoo kokemuksestaan, kuinka yleisötilaisuuksissa, joita hän oli pitämässä kahden turvapaikanhakijan kanssa, nousseet maahanmuuttajiin kohdistuvat hyökkäykset ja syytökset saivat hänet tajumaan, että nämä ihmiset tarvitsevat tulla kuulluksi. Tässä kohtaamisessa sekä maahanmuuttovastustajat ja turvapaikanhakijat saivat kertoa tarinansa ja ne kuultiin. Se johti ymmärryksen syntymiseen molempien osapuolten välillä. Kun molempien osapuolten tarinat saivat olla tosia ja olemassa, se mahdollisti yhteisen tarinan syntymisen. Dialogin avulla he saavuttivat merkityksensä ihmisinä. (Freire 2005, 97.)

2.2.3 Ohjauksellinen kehittämistarve

Euroopan komissio (2015) tiedonannossaan Euroopan parlamentille, Euroopan neuvostolle, Euroopan talous-sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle on korostettu huomion kiinnittämistä riskialttiimpien nuorten kuten NEET-nuorten ja maahanmuuttajataustaisten nuorten sosiaalisen osallisuuden lisäämiseen ja osallistumisen vahvistamiseen. Opetus – ja Kulttuuriministeriön luonnoksessa 29.5.2017 Valtakunnallisesta nuorisotyön- ja politiikan ohjelmassa 2017–2019 on nostettu esille yhdestä kolmesta merkittävästä kehityssuunnasta kulttuurisen moninaisuuden kasvu, etenkin nuoren väestön keskuudessa. Tämä kehityssuunta otetaan huomioon Euroopan komission tiedonannon tavoin myös valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa (vanupo) vahvistamalla NEET-nuorten osallisuutta (Opetus- ja Kulttuuriministeriön luonnos 2017).

Nuorten mahdollisuus kasvaa moniarvoisissa ja osallistavissa yhteisöissä ennaltaehkäisee myös nuorten radikalisoitumista, johon puuttuminen on yksi EU:n nuorisosuunnitelman 2016–2018 prioriteeteista. EU:n poliittiset painopisteet kuten syrjäytymisvaarassa olevien nuorten osallisuuden lisääminen, radikalisoituminen ehkäisy ja nuorten työmarkkinoille pääsyn helpottaminen on edistettävissä vahvistamalla nuorten kulttuurien välistä ymmärrystä. (The Council of the European Union 2015, 5.) Tähän pyritään vastaamaan Euroopan komission Erasmus+-ohjelmalla mahdollistamalla nuorten ja työntekijöi-

den liikkuvuus erimaiden välillä. Yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys ovat lähtökohtina myös Nuorisolaissa nuorten osallisuuden vahvistamiselle yhteiskunnassa, yhdenvertaisuuden toteutumiselle ja nuorten kasvu- ja elinolojen parantamiselle (Nuorisolaki 21.12.2016/1285).

Pajanuorten haastatteluissa tuli esille, että vain muutamalla heistä oli läheisiä ystävyys-suhteita maahanmuuttajataustaisten nuorten kanssa. Eri kulttuuritaustaisia ystäviä oli lähinnä niillä nuorilla, jotka olivat asuneet monikulttuurisilla asuinalueilla tai joiden perheessä oli monikulttuurisuutta. Kokemusta eri kulttuurien kohtaamisista haastateltavat pajanuoret olivat kuitenkin saaneet työpajalta, asuinalueeltaan, netistä, kulttuuritapahtumista, koululuokaltaan, vertaisryhmistä, työpaikaltaan ja nuorisotilalta. Myös omien vanhempien tekemän vapaaehtoistyön kautta oli maahanmuuttajiin tutustuminen ollut mahdollista.

Vanhempien luona asuu irakilainen turvapaikanhakija kotimajoituksessa. Vanhemmat tekee vapaaehtoistyötä turvapaikan hakijoiden kanssa.

Kymmenestä haastatellusta nuoresta kolme oli matkustanut paljon, asunut tai viettänyt paljon aikaa eri maissa. Suurimmalla osalla matkustaminen oli korkeintaan viikon kestäviä lomamatkoja tai lyhyitä, korkeintaan kuukauden tuettua opintokäyntejä tai vapaaehtoistyötä toisessa maassa. Haastateltavista nuorista yksi ei ollut koskaan käynyt Suomen rajojen ulkopuolella. Haastatelluista pajanuorista kuitenkin kaikki halusivat saada kansainvälisiä kokemuksia joko maan sisällä tai ulkopuolella. Toisessa maassa houkuttelivat muut ihmiset, kulttuuri, ruoka, yhteiskuntarakente, erilaisuus, musiikki, vapaaehtoistyö, eläimet, luonto, työ, opiskelu ja mahdollisuus saada etäisyyttä omasta tutusta ympäristöstä.

Haluaisin lähteä johonkin kauemmaksi. Ei minnekään Viroon tai Ruotsiin vaan et olis muutama maa välissä. Japani kiinnostaa kun se on niin kummallinen paikka verrattuna Suomeen. Niin paljon erilaista meininkiä on siellä.

Kaikkien haastateltavien pajanuorten puheissa kynnykseksi ulkomaille lähdeille nousivat kuitenkin nuoren tai nuoren perheen taloudellinen tilanne.

Taloudellinen tilanne, ei oo meidän perheellä ollut varaa. Yläasteella halusin mennä vaihto-oppilaaksi tai kielimatkalle niin se oli kova haave. Äiti sanoi, että ehkä sitten kun sä meet lukioon. Mutta ei sitä koskaan tapahtunut, koska meillä ei ollut siihen rahaa. Mut olis ollut tosi kiva.

Kiinnostais matkustella, mutta raha-asiat ovat olleet esteenä ja on priorisoinut muista tarpeita vähän korkeammalle.

Muiksi esteiksi lähtemiselle pajanuoret nimesivät: henkiset voimavarat, terveydellinen tila, perhesyyt, ihmissuhteet, käytännön asioiden hoitamisen vaikeus, kouluun pääsy ja uskalluksen ja kontaktien puute. Pajanuoria huoletti miten käytännönasiat saa hoidettua ulkomailla olon aikana. He pohtivat mm. mitä kodille tapahtuu sillä välillä kun on poissa. Osalla verkoston puuttuminen oli ollut syy olla lähtemättä.

Yksin asuessa ei ole ollut rahaa eikä kiinnostusta. Olisin mä joskus äidin kanssa päässyt, mutta ei vaan kiinnostanut lähteä äidin kanssa. Mut nyt kun on tätä kaveripiiriä niin voisikin lähteä johonkin.

Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta (NUORA) (2015) on lausunnossaan, lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmaan otettavissa asioissa todennut, että jokaisella nuorella on oltava mahdollisuus kansainvälistyä. Nuorten kansainvälistymistä tukemaan tarvitaan kielikoulutusta, sosiaalisia taitoja ja ymmärrystä monikulttuurisista ympäristöistä. Lausunnossa todetaan myös, että kansainvälistymistä voi tapahtua myös maan rajojen sisällä, kun vieraskielisten nuorten määrä jatkaa kasvuaan. Tämän vuoksi NUORA näkee, että nuorten monikulttuurista toimintaa ja vuorovaikutusta tulee vahvistaa koko maassa. Jyväskylän kansainvälistämisstrategiassa on tavoitteena tarjota tietoa erityisesti nuorille kansainvälistymismahdollisuuksista ja EU:n nuoriso-ohjelmista sekä kouluttaa ja lisätä henkilöstön kansainvälisiä valmiuksia (Jyväskylän kaupunki, kansainväliset asiat 2005,13). Jyväskylän monikulttuurisuusohjelmassa 2013–2016 on päämääränä lisätä kantasuomalaisen ja maahanmuuttajan kohtaamisia ja näin edistää molemmin puolista kotoutumista. Kehittämällä kansainvälistä ja monikulttuurista toimintaa, Nuorten Taidetyöpaja

pyrkii vastaamaan eurooppalaiselta, valtakunnalliselta sekä paikalliselta tasolta tulleisiin nuorisopoliittisiin tavoitteisiin.

2.3 Kehittämistyön tavoitteet ja kohderyhmä

Kehittämistyön tavoitteet nousevat tutkimusaineiston teorialähtöisessä analyysissä esille tulleista tarpeista. Nuorten Taidetyöpajan pajatoimintaa on tavoitteena kehittää vuosien 2016–2018 aikana niin, että se mahdollistaa 17–29-vuotiaiden työttömien, kuntoutuksessa tai sairauslomalla olevien nuorten *luontaiset monikulttuuriset kohtaamiset, kansainvälistymisen ja uusien näkökulmien löytymisen nuorten tulevaisuuden pohdinnoissa*. Tavoitteena on tarjota nuorille heidän toimintakykyään tukevia uusia jatkopolkuja, vahvistaa nuorten monikulttuurista ja kansainvälistä kompetenssia, vähentää ennakkoluuloja ja kehittää elämännhallintataitoja (kuva 4).

Kuva 4. Pajanuoreen kohdistuvat kehittämistyön tavoitteet

Tavoitteisiin pyritään mm. vahvistamalla nuorten kielitaitoa, kulttuurien tunte-
musta, työ- ja vuorovaikutustaitoja kansainvälisessä ja monikulttuurisessa
ympäristössä. Menetelminä tavoitteiden saavuttamisen arvioimiseksi voivat
olla kyselyt, nuorten kanssa käydyt keskustelut, käyttäytymisen seuraaminen
ryhmäkeskusteluissa ja toiminnassa sekä nuorten elämäntilanteiden kartoituk-
set vuosi työpajajakson jälkeen.

Kehitetty toiminta kohdistuu vuodessa noin 270 nuoreen aikuiseen paikallisel-
la tasolla. Kansainväliseen toimintaan EVS:n muodossa pääsee työpaja-
lta osallistumaan 12 nuorta vuosien 2018–2019 aikana. Nämä EVS:ään lähte-
vät kaksitoista nuorta valitaan pajaohjaajien tai etsiväntyöohjaajien arvioinnin
perusteella. Kriteerinä on, että he ovat olleet mukana Jyväskylän kaupungin
nuorisopalveluiden toiminnassa (Nuorten Taidetyöpajalla) tai ovat muutoin
vakuuttaneet työvalmentajan, yksilövalmentajan, etsiväntyöntekijän tai nuori-
sotyöntekijän vastuullisuudestaan ja kypsyydestään lähteä ulkomaille vapaa-
ehtoistyöhön.

Pajanuoret, kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan kehittämisen kohde-
ryhmänä, vaativat erityistä ymmärrystä heidän elämäntilanteestaan. Syrjäyty-
minen työ- ja opiskeluelämästä ja päihde- ja mielenterveysongelmat asettavat
heidät riskiryhmään ääriilikkeisiin ajautumiselle tai rasististen aatteiden levit-
tämislle. Moniongelmaisuus ja yhteiskunnan syrjällä eläminen saattavat luo-
da kilpailuaseman maahanmuuttajataustaisia kohtaan: kenen tarpeet on täy-
tettävä ensin. Sorrettujen pedagogian luoja Paulo Freire (2015) korostaa, että
kun sortaja ja sorrettu ymmärtävät asemansa on heidän vasta silloin mahdol-
lista tulla vapaiksi sorrosta. Se voi toteutua vain itsetietoisena käytäntönä:
”maailmaan suuntautuneena ja sitä muuttavana ajatteluna ja toimintana” (Frei-
re 2005, 53). Sen sijaan, että sorretut alkaisivat kilpailla keskenään, voivat he
yhdessä vapautua sorrosta kohtaamalla sen ja toimimalla yhteistyössä. Tämä
kehittämistyö tähtääkin siihen, että sidosryhmien kuten Jyvälän Nuorten
Avaimet Onnistumiseen – koulutuksen, Monikulttuuriskeskus Glorian ja Koto-
na Jyväskylässä -hankkeen maahanmuuttajataustaiset asiakkaat ovat muka-
na Nuorten Taidetyöpajalla järjestetyissä teemapäivissä, EVS-
valmentautumispajalla ja vierailukäynneillä. Näin ollen kehitettävän toiminnan

vaikuttavuus koskettaa laajempaa joukkoa kuin ainoastaan Nuorten Taidetyöpajan toiminnassa olevia pajanuoria.

Tämä opinnäytetyö ei kuitenkaan arvioi toiminnan vaikuttavuutta vaan tavoitteena oli tuottaa laadukasta kehittämistyötä tukevaa tutkimustietoa. *Aineiston tavoitteena oli tuoda esille kansainvälisen ja monikulttuurisen pajatoiminnan kehittämistarpeet sekä antaa ehdotuksia kehittämistoimenpiteisiin.* Tämän pohjalta syntyi kehittämissuunnitelma kansainväliselle ja monikulttuuriselle toiminnalle Nuorten Taidetyöpajalla. Kehittämistietoa tuottavan tutkimuksen luonne oli reflektiivinen, mikä edellytti jatkuvaa toimijoita ja toimintatapojen uudelleenarvioimista ja määrittelyä. Refleksiivisyys tulee näkymään kehittämistyön tietoperustan alltiudessa yhteiskunnan ja toimintaympäristön muutoksille. (Toikko & Rantanen 2009, 52.) Tämän vuoksi myös kehittämissuunnitelman tavoitteet ja prosessit tulevat olemaan alltiita muutokselle kehittämistyön aikana.

3 KEHITTÄMISSUUNNITELMAN LAADINNAN OHJAAVAT PERIAATTEET

3.1 Keskeiset ohjaavat periaatteet

Tässä kappaleessa tuon esille kehittämissuunnitelmaa ohjaavat periaatteet, jotka ovat syntyneet tutkimusaineiston ja teorian vuoropuhelussa. Niiden pohjalla ovat Nuorten Taidetyöpajan arvot: yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja myönteinen ajattelu. Periaatteet on havainnollistettu kuvassa 6.

Kuva 6. Kehittämissuunnitelman laadinnan ohjaavat periaatteet

Kehittämissuunnitelmassa esitettyä toimintaa ohjaavat periaatteet ovat tulevaisuuden näkeminen avoimena heittäytymällä epämukavuusalueelle, kulttuurienvälisen toimintakyvyn vahvistaminen vuorovaikutustaitoja ja itsetuntemusta oppimalla sekä kaksisuuntaiseen kotoutumiseen tähtääminen dialogin periaatteita noudattamalla.

3.2 Yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja myönteinen ajattelu

Nuorten Taidetyöpajan arvot ovat yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja myönteinen ajattelu. Näiden arvojen pohjalta kehitetään myös kansainvälistä ja monikulttuurista työpajatoimintaa. *Yhteisöllisyys* Nuorten Taidetyöpajan arjessa näkyy käytännöntasolla mm. yhteisissä aamunavauksissa, yhteisissä tapahtumissa, teemapäivissä ja ohjaushetkissä. Työntekijät eivät ole läsnä vain oman ohjaamansa pajan nuorille vaan antavat tukea yli paja rajojen. Kaikkia pajanuoria kohdellaan tasa-arvoisena ja kunnioitetaan riippumatta taustoista. Pajanuoret ovat tärkeä osa työpajan kehittämistä ja heidän mielipiteitä kuunnellaan mm. työpajatoiminnan sisällöissä. Tavoitteena on saattaa nuoret osalliseksi omaan elämään, yhteisöön ja yhteiskuntaan. (Nuorten Taidetyöpaja 2017.)

Kansainvälisen ja monikulttuurisen työpajatoiminnan kehittäminen ei pelkästään lisää yhteisöllisyyttä työpajaympäristössä vaan myös työpajan ulkopuolella. Usein pajuoret kokevat Nuorten Taidetyöpajan yhteisöllisyyden niin voimakkaana ja hyvänä, että eivät halua enää lähteä pois työpajalta. Tämä on ollut yksi työpajatoiminnan haasteista. Nuorten Taidetyöpajan nuorten kulttuurienvälisen osaamisen vahvistaminen mahdollistaa uuden toimintakyvyn syntyminen, mikä avaa ovia myös muihin yhteisöihin, myös Suomen rajojen ulkopuolelta. Kun nuori uskaltuu lähtemään pois omalta mukavuusalueeltaan kuten lähtemällä EVS:ään tai kohtaamalla erikulttuuritaustaisia ihmisiä, on hänen mahdollista laajentaa näkökulmaansa ja itseyttä. Peavy (2006) pitää merkittävänä osana ihmisen parantumisen prosessia itsestä ulospäin katsomisen. Kun ihminen lopettaa omiin ongelmiin tuijottamisen, voi oppia ymmärtämään itseään paremmin.

Nuorten Taidetyöpajalla *toiminnallisuuden* kautta pyritään löytämään ymmärrystä itsestä sekä muihin. Erilaisten kokeilujen kautta pyritään löytämään rajoja ja uusia tapoja toimia paremmin. Improvisoimalla heittäytyään luovaan oppimiseen muiden kanssa. Virheiden tekeminen on sallittua. (Nuorten Taidetyöpaja 2017.) Kansainvälisen ja monikulttuurisen työpajatoiminnan kehittäminen mahdollistaa erilaiset kokeilut ja näkökulmat työpajalla. Kulttuurienvälisessä oppimisessa heittäydymme uusille vuorovaikutustilanteille ja opimme niistä turvallisessa ja tuetussa ympäristössä. Nuorten Taidetyöpajalla mm. draaman tekemisen parissa nuoret avautuvat nopeasti ja uskaltavat rikkoa rajojaan, koska työskentelyilmapiiri on turvallinen. Se on tapa kirkastaa ”luutunutta maailman kuvaa”. Kaikilla on työpajalla tilaisuus leikkiä, opetella itsensä ja toisen ihmisen hyväksymistä. (Westman 2007, 23.)

Nuorten Taidetyöpajalla nuoren kohtaamisessa lähdetään liikkeelle *myönteisen ajattelun* kautta. Kenenkään menneisyys ei määritä tulevaisuutta vaan jokaisessa nuorella on mahdollisuus. Pienet onnistumiset ja niistä iloitseminen on tärkeää. (Nuorten Taidetyöpaja 2017.) Kansainvälisessä ja

monikulttuurisessa työpajatoiminnassa myönteinen ajattelu tulee parhaiten esille uskossa siihen, että kaksisuuntainen kotoutuminen on mahdollista. Toiminta lähtee liikkeelle uskossa, että eri kulttuureista tulevat ihmiset voivat löytää yhteisen tavan toimia ja rakentaa yhdessä yhteisöistään turvallisia ja hyvinvoivia. Taustat eivät ole merkityksettömiä, mutta katse on tulevaisuuteen. Keskeistä onkin kuinka me yhdessä voimme rakentaa paremman yhteiskunnan. Uskon, että erilaisilla vuorovaikutustaitoja ja itsetuntemusta lisäävillä toiminnallisilla menetelmillä ja sosiodynaamisella otteella, voimme vahvistaa pajanuorten kulttuurienvälisiä toimintakykyä, selkeyttämme nuorten tulevaisuuden suunnitelmia ja tuemme kaksisuuntaista kotoutumista.

3.3 Kaksisuuntainen kotoutuminen

Kulttuurienvälisen osaamisen lähtökohtana on kyky ja halu olla vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten kanssa. Viestinnän- ja kohtaamisentaidoilla on suuri merkitys kuinka tulemme ymmärretyksi ja kuinka ymmärrämme ihmisiä, joiden kanssa viestintäkeinomme eivät ole yhteneväiset. Yhteisymmärryksen löytämiseen tarvitaan molemmilta osapuolilta vastaanottoa ja halua ymmärtää toista. Rakentavassa vuorovaikutuksessa vaikuttaminen on kaksisuuntaista (Routarinne 2005, 34). Kulttuurienvälisessä viestinnässä on keskeistä miten hyvin osapuolet ymmärtävät toistensa tavoitteet ja miten he tulkitsevat toistensa viestejä. Se mitä havaitaan ja millaisen tulkinnan havainnot saavat on hyvin pitkälti kulttuurisidonnaista. (Salo-Lee 1998 a, 21.) Näin ollen kotoutuminenkin tulee nähdä kaksisuuntaisena.

Rauhaomainen yhteiskunta ei voi syntyä vain yhden ryhmän ehdoilla vaan se syntyy neuvotteluilla, joissa molemmat osapuolet ovat tasa-arvoisessa asemassa. Monikulttuurisessa yhteiskunnassa vallitsee hyväksynnän ja kunnioittamisen moraali (Kaikkonen 2004, 144). Kotoutumiseen tarvitaan molemmat, vastaanottava taho ja tulija taho. Vuorovaikutuksen onnistuminen on riippuvainen siitä, kuinka nämä kaksi osapuolta asettuvat dialogiin toistensa kanssa. Jos molemmat voivat kokea tulleeensa kuulluksi ja huomioiduksi, voi se mahdollistaa molemminpuolisen hyvinvoinnin. Kulttuurienvälisessä oppimisessa dialogi on välitilaan asettumista, jossa kaikki osallistujat poistuvat omasta kulttuurisesta maailmastaan tullakseen samanarvoisiksi. (Kaikkonen 2004, 178,

Peavy 2006, 88.) Molemmilta osapuolilta vaaditaan heittäytymistä hetkeksi itselle tuntemattomalle alueelle ja toisen kuuntelua sieltä käsin.

Kansainvälinen ja monikulttuurinen toiminta Nuorten Taidetyöpajalla tulee koskettamaan sekä maahanmuuttajataustaisia että kantaväestön nuoria. Näiden ryhmien välille on tavoitteena luoda siltoja, jotka mahdollistavat toistensa kokemusmaailman ymmärtämisen ja kunnioittamisen. On todennäköistä, että ne nuoret, jotka eniten kaipaavat tasavertaisia kontakteja ulkomaalaisiin ja maahanmuuttajataustaisiin nuoriin, eivät ole kiinnostuneita lähtemään EVS:ään tai ottamaan kontaktia maahanmuuttajataustaisiin ihmisiin. Maahanmuuttajataustaisten nuorten kontaktit valtaväestöön voivat olla myös hyvin vähäisiä. Osalla maahanmuuttajataustaisista nuorista on vaikeuksista tutustua kantasuomalaisiin ja toisaalta heillä on läheisiä suhteita muiden maahanmuuttajien kanssa (Kivijärvi 2015).

Tämän vuoksi monikulttuurisen ja kansainvälisen toiminnan kehittämisessä pyritään ennakoluulojen vähentämiseen myös välillisten kontaktien avulla. Käytännössä se voi tarkoittaa EVS:ään ja sen valmennusjaksoille osallistuneiden nuorten kokemusten jakamista muille pajalaisille. Nuoret EVS:n käyneenä voivat toimia työpajalla kansainvälisyys ja monikulttuurisuus asioissa kokemusasiantuntijoina ja näin toimia välillisenä kontaktina. Kun kielteisesti maahanmuuttajiin suhtautuvat nuori tietää, että jollakin sisäryhmän edustajalla on ystävyysuhde ulkoryhmän jäseneseen, se voi johtaa myönteisempiin asenteisiin ulkoryhmää kohtaan. Välillisen kontaktin jälkeen on mahdollisuus luoda henkilökohtainen kontakti ulkoryhmäläiseen. Roolimallien asenteisiin vaikuttaminen on avaintekijä sisäryhmän asenteiden muutokselle. Myönteisen roolimallin avulla voidaan hälventää ryhmän suvaitsemattomien normien rikkomisesta johtuvaa rangaistuksen pelkoa. (Liebkind & McAlister 2000, 161.)

Liebkindin ja McAlisterin toteuttama tutkimus helsinkiläiskoulujen nuorten asenteiden muuttamisesta maahanmuuttajiin todisti, että asenteisiin on mahdollista vaikuttaa välillisten kontaktien avulla. Stephen Wrightin välillinen kontakti teoria uskoo, että jos jollakin sisäryhmän jäsenellä on ystävyysuhde ulkoryhmän jäseneseen, se johtaa myönteisempiin asenteisiin ulkoryhmää koh-

taan (Liebkind & McAlister 2000, 160). Tämä kuitenkin vaatii sen, että sisäryhmän edustajan tulee olla tasavertaisessa asemassa muiden sisäryhmäläisten kanssa sekä häneen on oltava helppo samaistua. Myös ulkoryhmän edustajalla sisäryhmään nähden tulee olla tasavertainen status sekä ulkoryhmän edustajan on oltava tyypillinen ulkoryhmän edustaja, jotta positiivista yleistämistä muuta ulkoryhmää kohtaan voi tapahtua Yksi pajanuori kyseenalaistaa-kin auktoriteettien mahdollisuutta vaikuttaa rasistisiin asenteisiin:

Tärkeintä on tietenkin välttää se, että kukaan auktoriteetti asemassa oleva ei mene niin kun ainakaan...silloin nousee herkästi se vastareaktio kun joku pajanpomo menee pitämään jonkun rasisminvastaisen puheen. Niin siitä tulee, että tämä on hirvee suvakkimesta, et täällä just tämmöistä aivopesua, vassareiden aivopesua...siinä on se miekan toinen terä vähän niissä strategioissa.

Informaation avulla voidaan korjata vääriä uskomuksia, mutta uusia vääriä uskomuksia syntyy korvaamaan vanhoja, mikäli asenteisiin ei päästä vaikuttamaan tunnetasolla saakka (Liebkind & McAlister 2000, 161). Tämän vuoksi tarvitaan toimintatapoja, joilla voidaan vaikuttaa ennakkoluuloihin sekä rationaalisella että tunnetasolla. Kestävien asenteiden muutoksessa välillisen kontaktin tueksi tarvitaan sosiaalista tukea ympäristöltä kuten media, poliitikot, työyhteisö, viranomaiset sekä mahdollisuutta luoda henkilökohtainen kontakti ulkoryhmän edustajan kanssa. Haastateltu pajanuori pohtii ennakkoluuloihin vaikuttamisen tapoja:

Onko puheenpitäminen kaikista paras menetelmä. Ihmiset, jotka ovat erimieltä kokevat tulleen hyökätyksi vaikka kuinka hyvin olisi argumentoitu se juttu. En tiedä voisko sitä sitten jollain keskustelun virittämis seuraleikeillä ehkä saada jonkunlaisia ajatuksia pyörimään.

On kuitenkin tärkeää, että keskustelussa ja leikeissä huomioidaan faktat eikä väitetä pelkoihin perustuvia argumentteja tosina. "Pelkän elämyksellisyyden, tunteisiin vetoamisen ihannointi ja vastaavasti luotettavan tiedon ja rationaalisuuden halveksunta on vaarallista" (Liebkind 2000, 182). Tämä voi johtaa karismaattisen mielipidevaikuttajan kielteisten ennakkoluulojen leviämiseen suuremmalle ryhmälle. Tämän vuoksi on tärkeää, että myös Nuorten Taidetyöpajan työntekijät eräänlaisina mielipidevaikuttajina kiinnittävät

huomiota tapaansa puhua maahanmuuttajista ja monikulttuurisuudesta. Nuoriso- ja sosiaalialanammattilaisilla onkin suuri vastuu kuinka maahanmuuttajanuori tulee kohdatuksi ja kuulluksi. Sotkasiira (2017) tuo esille kotouttamistyön ammattilaisten vallankäytön mahdollisuuden siinä kuinka nuoret tullaan esitetyiksi yleisessä keskustelussa. Ei ole siis yhdentekevää mitkä arvot ja asenteet ovat nuoriso- ja sosiaalialanammattilaisten työnteon pohjalla ja puhuvatko työntekijät meistä vai heistä.

Valitettavan usein joutuu kuulemaan kuinka nuoriso- tai sosiaalialan ammattilainen puheessaan luo negatiivisia stereotypioita etnisistä ryhmistä ja nostaa esille huolen kuinka ”Ne-ryhmät” tulevat muuttamaan yhteisömmme huonompaan suuntaan. Samojen ammattilaisten puheissa nousevat myös argumentit maahanmuuttajien tuottavuudesta. Tässä puheessa eurooppalaiset työtä tekemään tulevat ovat toivottuja muuttajia kun taas puolestaan esim. Euroopan ulkopuolelta humanitäärisistä syistä tulleet nähdään rasitteena ja uhkana sisäiselle kulttuuriselle järjestykselle. Sotkasiira esittääkin kaksi keskeistä kysymystä: minkälaista on olla kulttuurisesti alati määrittyvä mies tai nainen tämän päivän yhdentyvässä ylijärsä maailmassa ja mitä on olla nuori, jonka olemassaolon oikeutta arvioidaan jatkuvasti hänestä yhteiskunnalle koituvan hyödyn ja haitan kautta? (Sotkasiira 2017,192). Jos ihmisarvo mitataan ihmisen haitallisuuden tai hyödyllisyyden näkökulmasta yhteiskunnalle, on se syrjivää ja asettaa ihmiset eriarvoisen asemaan. Siksi onkin erityisen tärkeää ymmärtää kaksisuuntaisen kotoutumisen merkitys nyky-yhteiskunnassa ja löytää tapoja edistää sitä.

3.4 Kulttuurienvälinen toimintakyky

Salo-Lee (2005, 123) on kuvannut monikulttuurisen kompetenssin olevan jokin mikä voi vain syntyä teorian, kokemuksen ja reflektoinnin myötä. Kulttuurienvälinen kompetenssin kehittyminen vaatii kokemuksen, käytännön ja teorian vuorovaikutuksen. Salo-Leen mielestä se ei ole synnynnäinen taito vaan opittavissa oleva asia. Siihen tarvitaan tietoa vieraasta kulttuurista, mutta tärkeintä on kuitenkin monikulttuurisissa tilanteissa yhdessä tuotettu dialoginen tieto (Salo-Lee 2005, 123). Myös kulttuuri-identiteetin vahvistaminen on tärkeää

osa kulttuurienvälistä oppimista (Kaikkonen 2004, 150, 41). Oppijan tulee tiedostaa oma kulttuuri ja sen merkitys omalle ajattelulle, käyttäytymiselle ja elämälle (Halinoja 1998,127).

Monikulttuurinen kompetenssi on sosiaalisen ymmärryksen tila, jossa luomme yhdessä jotain, ei vain toinen osapuoli. Monikulttuurinen ei ole minun eikä sinun kulttuurin yhdistelmä vaan jotain mikä syntyy sinun ja minun kulttuurin kohtaamisen välillä. Sitä voidaan pitää kaiken vuorovaikutuksen ytimenä. Onnismaa (2007, 49) toteaaakin, että ”monikulttuurisuus on siinä mielessä keinotekoinen käsite, koska ohjausvuorovaikutuksessa on aina kyse kulttuurien kohtaamisesta riippumatta siitä, mistä vuorovaikutustilanteen osapuolet ovat alun perin kotoisin”. Kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan kautta pajuorille mahdollistetaan kasvattaa psykososiaalisia ominaisuuksia, jotka auttavat kulttuurienvälisissä tilanteissa. Kulttuurienvälistä toimintakykyä voidaan kasvattaa konflikti-, informaatio- ja kohtaamispedagogiikalla. Se auttaa nuoria löytämään paikkansa erilaisissa ympäristöissä ja pärjäämään monikulttuurisessa yhteiskunnassamme. Kulttuurienväläinen toimintakyky pitää sisällään seuraavat psykososiaaliset ominaisuudet (kuva 7).

Kuva 7. Kulttuurienväliset toimintakyvyt (Kaikkonen 2004, 148)

Konfliktipedagogiikka

Konfliktipedagogiikan tarkoitus on nostaa näkyviin monikulttuurisessa maailmassa ja yhteiskunnassa esiintyvää epäoikeudenmukaisuutta, yksipuolista ajattelua ja toimintaa sekä suvaitsematonta, loukkaavaa ja epäkunnioittavaa käyttäytymistä (Kaikkonen 2004, 156). Mahdollisia jo syntyneitä tai syntyviä konflikteja pyritään tuomaan erilaisin simulaation keinoin näkyväksi ja käymään keskustelua niistä syntyneiden ajatusten pohjalta. Esimerkiksi draamakasvatuksen menetelmien avulla voidaan saada aikaan konflikti, jota reflektoidaan ryhmässä. (Kaikkonen 2004,156.)

Draamakasvatus on ”enemmän kulttuurinluomisen ja kulttuurin tarkastelun ”tila” kuin ”tila”, jossa opetetaan sellaista, joka vallitsevien normien ja yhteiskunnan ajattelun mukaan on oikeaa ja tärkeää” (Heikkinen 2004, 30). Kun saavutamme Heikkisen kuvaaman ”tilan” olemme vastaanottavaisempia kohtamaan erilaisuutta ja hyväksymään erilaiset tavat toimia. Draamankasvatuksessa erilaisten roolien kautta voidaankin oppia erottamaan erilaisuutta ja hyväksymään sitä. Tavoitteena on oppia moni näkökulmaisuuuteen ja uusien mahdollisuuksien esiin tuomiseen (Heikkinen 2004, 146). Draamakasvatus on leikkiä. Leikkiessä ihminen avaa ”vallitsevan yhteiskunnan ja kulttuurin arvoja, tutkii uusien merkitysten rakentamisen tilaa tavalla, joka rakentuu usein paradoksien kautta” (Heikkinen 2004, 62). Näitä kyseenalaistamisen tiloja tarvitsemme, jotta voimme oppia pois yhden totuudennäkökulmasta olkoonpa kysymys sitten kulttuurisista tavoista, kielestä tai ideologiasta.

Draaman maailmassa mahdollisuus erehtymiseen on aina olemassa ja mokailu hyväksyttyä ja lähes suotavaa sillä sen kautta on mahdollisuus kehittyä ja uudistua. Konfliktit saavat ihmisen toimimaan (Kenan 2016,73). Siksi siis myös kulttuurienvälisen vuorovaikutuksen opettamiseen ja konfliktipedagogiikkaan voidaan sisällyttää myös mokaamisen periaate. Routarinne (2005, 71) listaa hyväksyvän mokaamisen periaatteet: Mokista ei huolehdi etukäteen, vaan niitä päinvastoin odotetaan ja ne toivotetaan tervetulleeksi. Jälkikäteen niistä iloitaan ja otetaan opiksi.

Virheiden tekemisen salliminen tuo myös kulttuurienväliseen oppimiseen inhimillisen aspektin. Hyväksymme, että tulkintamme toisen kulttuurin edustajasta eivät ole aina oikeita ja saatamme sanoa tai tehdä jotain sopimatonta. Se ei kuitenkaan haittaa mikäli meillä on eettisyyden ja kunnioittamisen kykyä eli pyrimme toimimaan eettisesti ja kunnioittamaan toista. Vilpittömän erehdyksen voi antaa anteeksi ja se voi jopa rikkoa jään kahden erikulttuurista tulevan väliltä. Vähintäänkin siitä saa hyvän keskustelun aikaiseksi ja se on aina hyvä oppimisen paikka.

Informaatiopedagogiikka

Haastatellut pajanuoret toivoivat valmentautumiselta oppivansa ”maantapoja” ja käyttäytymissääntöjä, jotta välttyisi pahimmilta virheiltä kulttuurienvälisissä tilanteissa. Yksi nuori taas puolestaan toi esille sen, että tärkeintä on sietää, että asiat eivät mene aina totutulla tavalla. Tähän hänen mielestään tarvitaan avointa ja heittäytyvää asennetta. Tietoa kohdemaasta ja vertaistukeakin hän piti tärkeänä. Onko ajatus ennakkotiedosta ristiriidassa ennakkoluulottoman ja avoimen näkemyksen kanssa? Millaisen kulttuuritiedon jakaminen on merkityksellistä? Millainen informaatio auttaa vuorovaikutuksen onnistumisessa erilaisten ihmisten kanssa? Voiko kukaan oppia koskaan etukäteen kaikkia mahdollisia kulttuurisia koodeja? Kaikkosen (2004, 153) mukaan vierasta käyttäytymistä ja toista ihmistä ei voi milloinkaan opetella etukäteen rajattomasti, ei edes riittävästi.

Tarvitseeko ihminen, jolla on avoin ja heittäytyvä mieli, edes eri kulttuureista oppia, kun hän kohtaa muita ihmisiä? Mitä sitten jos annan vahingossa poskisuudelman kun pitäisi kätellä? Parhaimmassa tapauksessa juuri tämä erehdys saattaa olla se oppimisen hetki, kun molemmat vuorovaikutustilanteen osapuolet ymmärtävät itsestään taas jotain enemmän. Moka on silloin lahja molemmille. Kun suostumme vuorovaikutukseen, suostumme myös hyväksymään erehdykset. Kuinka monta kertaa olenkaan tarjonnut poskisuudelmassa väärää poskea asuessani Lyonissa ja Pariisissa, sillä Lyonin ja Pariisin alueella poskisuudelmia aloitetaan eripuolelta. Nämä tilanteet ovat poikkeuksetta johtaneet tunnelman keventymiseen ja mokaan uudelleen kehittelyyn hymy

huulilla. Kahden eripuolelta aloitetun poskisuudelman kompromissihan on suudelma suulle!

Salo-Lee (2005, 131) puhuu teorian oppimisesta osana monikulttuurisen kompetenssin kasvua. Millaista teoriaa Salo-Lee mahtaa tarkoittaa? – Turistioppaita, kulttuurien historiaa vai kulttuurisia käytöstapoja? Korostuuko Salo-Leellä teorian merkitys liikaa kulttuurienvälisen vuorovaikutuksen oppimisessä? Toisaalta ilman teoriaa, minkä pohjalle voi rakentaa analyttisesti ajatuksia kokemuksista, ei ole eteenpäin vievää reflektointitakaan. Ilman teoriaa kokemuksen merkitys on yksilöllinen. Teorian myötä kokemuksesta tulee kollektiivinen. Se on, jotain joka syntyy kun riittävän moni kokee saman. Teoria ikään kuin yksinkertaistaa käytännössä havaittuja asioita, luo stereotypioita. Valitettavasti stereotyyppit syntyvät kulttuurien yksinkertaistamisesta, mikä pitkällä tähtäimellä saattaa olla este erilaisten ihmisten väliselle dialogille. Pahimmassa tapauksessa ne saattavat ennemminkin lisätä ennakkoluuloja kuin auttaa ymmärtämään erilaisia kulttuureja.

Informaatiopedagogiikka keskittyy kulttuurisentiedon opettamiseen mm. vertaillen omaa kulttuuria ja vierasta kulttuuria toisiinsa (Kaikkonen 2005, 151). Ymmärrys omaan kulttuuri-identiteettiin syntyy vierauden kohdatessamme. Peilaamme omaa tuttua vieraaseen ja se auttaa meidät näkemään ketä me olemme. Bauman (2007, 70) näkee, että löydämme merkityksemme identiteettillämme juuri vastakkaisuuksien kautta. Mitä kulttuuritieto on ja kenen määrittelemiä kulttuuriset rajapinnat ovat, vaikuttaa kulttuuri-identiteettimme määrittelyyn. Kulttuuri, historia ja kieli eivät auta yksilöä määrittelemään itseään olevalle jotakin vaan niiden tehtävä on vastata kysymyksiin: keitä meistä voi tulla, kuinka meidät on esitetty ja mitkä kaikki vaikuttavat siihen kuinka mahdollisesti esitämme itsemme (Hall 2005, 250). Kulttuuritieto on näin ollen hyvin monitulkintainen ja muutoksille altis.

Kielen oppimisen merkitystä ei voi liiaksi korostaa, kun haluamme ymmärtää erilaisia kulttuureja. Kieli avaa ovia ja ikkunoita maailmoihin, jotka avautuvat sitä enemmän mitä enemmän käytämme kieltä. Uuden vieraan kielen ja vieraankulttuurin ominaispiirteiden oppimisen kautta opimme samalla myös omaa

äidinkieltämme ja kulttuuriamme. Tätä Kaikkonen nimittää kulttuurinkuvan laajentumisprosessiksi. (Kaikkonen 2004, 168.) Peavy (2006, 22) korostaa kielen merkitystä myös sosiodynaamisessa ohjauksessa. Hän näkee, että ohjaussuhde syntyy molempien osapuolten kyvystä kielelliseen ja emotionaaliseen vuorovaikutukseen ja neuvotteluihin. Hän näkee kielelliset työkalut keskeisinä ongelmanratkaisuvälineitä. Kielen avulla teemme selkoa itsestämme ja toisesta. Kieli on avain kulttuuriin mutta myös toisen ihmisen elämään.

Kohtaamispedagogiikka

Nuorten teemahaastatteluihissa, eri kulttuurissa elämiselle ja eri kulttuuritaustaisten ihmisten tapaamiselle, esteenä nähtiin kielimuuri ja kulttuurierot. Erityisesti nämä esteet näkivät pajanuoret, joilla oli vähäistä kokemusta kulttuurienvälisistä kohtaamisista. Kun taas nuori, joka oli saanut paljon kokemusta käytännön ja teorian tasolla, ei nimennyt kielimuuria tai kulttuurien erilaisuutta ongelmaksi. Hän koki kommunikoinnin luonnollisena, työpajalla olevan, suomea heikosti osaavan, maahanmuuttajanuoren kanssa. Hän toivoi, että työpajalla olisi enemmänkin monikulttuurisia nuoria. Kun taas nuori, jolla ei ollut lähes lainkaan kokemusta eri kulttuureista tai kommunikoinnista eri kulttuuritaustaisten ihmisten kanssa, koki saman maahanmuuttajanuoren kanssa keskustelun haastavana.

Onhan se vähän ollut vaikeata kun tää meidän pajalla, kun se melkein olleenkaan puhuu suomea, et tulisi sellaisella taustalla et olis ainakin joku kieli hallussa, jolla voi kommunikoida. Se on vähän inhottavaa kun ei pysty selittämään aina mitä haluaisi. Ei siinä muuta kunhan olis yhteinen kieli. Jää vähän ulkopuoliseksi asioista....Sitä ei vaan pysty tutustumaan ihmiseen ilman yhteistä kieltä.

On hyvin luonnollista, että vieras kieli tuottaa vierauden tunteen. Onhan se ihmiselle perustavaa laatua oleva, lajityypillinen ominaisuus. Kielen avulla ihminen ajattelee, tietää tuntee ja on yhteydessä muihin ihmisiin. (Kaikkonen 2004, 118.) Kielen merkitystä ei voi vuorovaikutuksessa väheksyä, mutta sille ei pitäisi laittaa myöskään liikaa painoarvoa. Pajanuori, jolla oli kokemus olla itse kielitaidottomana toisessa maassa, koki että kommunikoinnissa eri kult-

tuureista tulevien ja erikielisten ihmisten kanssa tärkeää ei ole kieli vaan se kuinka kohtaa toisen ihmisen.

Riippuu toisesta ihmisestä miten se ottaa vastaan. Kemia voi olla esteenä ihmisissä, lähestymistapa, jos et ota kontaktia ja ottaako toinen kontaktia vai ei.

Salo-Lee (128–129, 2005) toteaa: ” Aito dialogi ei ole vain keskustelua, se ylittää kielenrajat. Kulttuurienväliseen dialogiin kuuluu kuuntelua, empatiaa, ymmärrystä, avoimutta, luottamusta ja vastuuta”. Onnistuneen vuorovaikutuksen edellytyksenä ei siis ole yksinomaan kieli vaan kommunikaatio on paljon enemmän. Hyvän kommunikaation mittapuuksi voi asettaa sen miten hyvää se tekee ihmiselle. Onnistuessaan se laajentaa ihmisten mahdollisuuksia ja lisää heidän omanarvontuntoaan. (Onnismaa 2007, 110.)

Se oli mahtava kokemus...en osannut puhua, mutta se ei haitannut kun pysty olemaan ja tekemään niiden kanssa. Se ei niin kuin haitannut. Sitten oli mukava kuunnella kun ne puhu, ja sitten alkoi itsekin ymmärtää.

Tälle nuorelle sanat olivat merkityksettömiä, kunhan vain yhteinen kemia löytyi ja toinen oli auki vuorovaikutukselle. Pikku prinssin kettu toteaa, että väärinkäsitykset johtuvat aina sanoista ja ehdottaakin tutustumista ääneti toisiaan tarkkaillen. Eri intiaanikulttuureissa ollaan ääneti mm. tutustuessa tai totuttelussa toiseen uudestaan pitkässä erossa olon jälkeen (Salo-Lee, 1998). Yksi haastateltava kokikin, että ei voi puhua toiselle, ennen kuin tutustunut. Mikä sinänsä voidaan nähdä ristiriitaisena, mutta se herättääkin pohtimaan. Miksi me asetamme niin paljon painoarvoa kielelle ja sen luomille merkityksille kun lähdemme vieraaseen maahan, jos ymmärrys toiseen ihmiseen voi syntyäkin ääneti tarkkailemalla? Kun luottamus ja ymmärrys toiseen on riittävä, tulevat vasta sanat. Kaikkonen puhuu kielen ja kielenulkoisesta viestinnästä. Hän tar koittaa kielellä äännekieltä kuten puhuttua kieltä ja kielenulkoisella viestinnällä kehonkieltä, symboleita ja signaaleita. Molemmat ovat vahvasti kulttuurisia, joten vuorovaikutuskyky edellyttää halua ja kykyä kulttuurienväliseen viestintään. (Kaikkonen, 2004, 149.) Tällöin kulttuurienvälisessä oppimisessä merkittävää ei ole yksin sanat vaan myös se miten ilmaisemme itsemme ääneti.

Uuden kielen oppiminen ja sen sujuva käyttäminen arjessa vie aikaa. Olisiko silloin kulttuurienvälisessä oppimisessa tärkeää keskittyä sanattoman vuorovaikutuksen harjoitteluun? Niin kuin yksi nuorista sanoi, että tärkeintä ulkomaille lähtiessä on avoin ja heittäytyvä asenne. Eikö siitä juuri kulttuurien kohtaamisessa ja yleisesti vuorovaikutuksessa ole kysymys. Dialogisessa kohtaamisessa molemmat ovat jatkuvasti avoimia toistensa vaikutuksille ja tämä prosessi synnyttää uusia merkityksiä (Onnismaa 2007 44). Tarvitaanko siihen silloin yhteistä kieltä tai kulttuuritietoa, jos kahden avoimen ihmisen välinen todellisuus syntyy niistä merkityksistä, mitä toinen toiselleen siinä hetkessä tarjoaa ja mitä toinen hyväksyy? Milloin väärinkäsitys syntyy, ennen sanoja vai sanojen jälkeen?

3.5 Nuorten avoimet tulevaisuuden näkymät

Tarkastelemme ympäristöämme omien kulttuuristen merkitystemme kautta. Usein sokeudumme kulttuuritaustamme vaikutuksille näkökulmaamme ja alamme helposti arvostella hyvinkin negatiiviseen sävyyn omasta poikkeavan kulttuurin toimintatapoja. Näemme oman kulttuurimme tavat oikeana ja hyvänä ja muut väärinä ja huonoina. Tätä sanotaan etnosetriseksi ajatteluksi, mitä esiintyy meillä kaikilla enemmän tai vähemmän. Sen vaikutuksia, luonnetta ja ominaisuuksia on kuitenkin hyvä pohtia kulttuurienvälisen oppimisen näkökulmasta. (Kaikkonen 2004, 54.) Vaikuttaako toisen erilaisuus kykyyni nähdä vieraus uhkana vai mahdollisuutena?

Vierauden keskellä oman ja kohtaamamme kulttuurin välille syntyvä ristiriita saattaa aiheuttaa ahdistusta ja pelkoa. Emme osaakaan toimia, kun aiemmin opitut mallit eivät enää päde. Helpoin tie on tyrmätä uusi ja pidättäytyä omassa tutussa vanhassa näkemyksessä kuin avautua uudelle kulttuuriselle katsotakannalle. Tuttujen tilanteiden tulkitseminen totutusta poikkeavasti on haasteellista, mutta siihen voidaan oppia (Salo-Lee 1998a, 24). Kulttuurienvälisessä kohtaamisessa on kysymys mahdollisuudesta valita oman mukavuusalueen tai oman epämukavuusalueen väliltä. Altistuako vuorovaikutukselle erilaisen ihmisen kanssa vai pakeneeko tilannetta? Haluaako oppia uutta vai pidättäytyä vanhassa ymmärryksessä itseensä ja toisiin?

Esiintymistaidonvalmentaja ja vuorovaikutus- ja asiakaspalvelukouluttaja Piia Koponen (2017, 66) suosittelee menemistä omalle epämukavuusalueelleen, sillä sen kautta voi laajentaa itsetuntemustaan. Omalta mukavuusalueelta poistuminen vaikuttaa myönteisesti riskinotto- ja keskeneräisyyden ja epäonnistumisien sietokykyyn, muutoksiin sopeutumiseen ja selviytymiseen haastavista, uusista ja yllättävistä vuorovaikutustilanteista. Kohdatessamme toisia kulttuureja, tarvitsemme juuri edellä mainittuja taitoja. Kuinka voimme sitten oppia näitä taitoja, jos pysyttelemme aina tutussa ja turvallisessa?

Nuorten Taidetyöpajalla erilaisin menetelmin pajanuoret asetetaan astumaan omalle epämukavuusalueelleen, elämysalueelleen, ja olemaan vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Menetelmissä painottuu toisen ihmisen kohtaaminen ja luottamus. Toisinaan elämykseksi riittää se, että joutuu katsomaan toista ihmistä silmiin. Katsekontakti luo yhteyden ihmisten välillä, joka mahdollistaa luottamuksen syntymisen. Kasvojen kohtaaminen ja toisten huomaaminen ovat sosiaalisuutta. Kasvot eivät ole merkitykselliset ainoastaan tiedon antajina toisesta. Kohdatessamme toisen katseen, tulemme vastuuseen toisesta, ilman että edes otamme vastuuta hänestä. (Onnismaa 2007,44.) Kulttuurienvälisessä oppimisessä on juuri kyse vuorovaikutustilanteisiin heittäytymisestä. Ennen toisen ihmisen kohtaamista, ei voi tietää yhteisen matkanne merkitystä ja päämäärää. Onnismaa (2007, 82) toteaa: ”Elämää ei voikaan kuvata ratkaistavien ongelmien sarjaksi vaan vaihtelevien yllättävien ja outojen tilanteiden kohtaamiseksi ilman valmiita malleja”. Yksi haastateltu pajanuori ehdottaakin improvisaatiota menetelmäksi kulttuurienvälisiin vuorovaikutustilanteisiin:

Improilu voisi olla hyvää yhteistä tekemistä noihin monikulttuurisuus juttuihin. Siinä ainakin nauretaan puolin ja toisin itselle ja muille. Ihmiset pondaa hyvin kun ne nauraa yhdessä.

Nuorten Taidetyöpajalla alkuaajoista saakka draamakasvatus on ollut yksi keskeinen itsetuntemuksen lisäämisen ja sosiaalistaitojen oppimisen menetelmä. Yksikön entisen johtajan kehittäessä toimintaa 2000-luvun alussa, hän uskoi, että draama menetelmänä mahdollistaa Nuorten Taidetyöpajan arvojen

mukaisen toiminnan: yhteisöllisyyden, toiminnallisuuden ja myönteisen ajattelun (Nieminen 2007, 32). Auttaisiko draamakasvatus myös kulttuurienvälisen oppimisen menetelmänä avaamaan uusia tulevaisuuden näkökulmia pajuorille?

Draamakasvatuksen genressä improvisaatiossa, ryhmän vuorovaikutus on kaiken perusta, mikä mahdollistaa heittäytymisen itselle tuntemattomaan, epämurkavuusalueelle. ”Improvisaatiossa ilmaisulle luodaan pelisäännöt, joilla ohjataan vuorovaikutusta hyväksyvään, kannustavaan ja rakentavaan suuntaan. Näin muodostuu hyväksyvä kierre, joka antaa nostetta osallistuneiden yksilöiden itsetunnolle”. (Routarinne 2005, 32.) Improvisaatiossa kanssakäymisen tavoitteena on yhteistyö yhteisön hyväksi, mistä seuraa rakentavaa vuorovaikutusta. Kilpailu ja yksilöllinen suorittaminen eivät kuulu rakentavaan vuorovaikutukseen, eivätkä tee ryhmästä yhteistoiminnallista. (Routarinne 2005, 18–19.) Nuorten Taidetyöpajalla myönteinen ajattelu ja yhteisöllisyys tulevat esille toiminnan kautta, joka tukee ryhmäprosessia toisia tukevaan ja kannustavaan suuntaan. Tieteessä ja asiantuntijatyössä on avautunut enemmän tilaa moniäänisyydelle ja ihmisten omille kertomuksille. Ohjauksessa, tämä on tarkoittanut ohjattavan tarkkaavaisempaa kuuntelemista sekä sellaisten menetelmien yleistymistä, joilla yritetään löytää uusia näkökulmia. Niitä ovat mm. tarinalliset ja voimavarakeskeiset menetelmät sekä metaforisen arkikielen käyttäminen asiantuntijakielen sijasta. (Onnismaa, 2007, 137.)

3.6 Sosiodynaaminen yksilö- ja ryhmäohjaus

Vance Peavy on kehittänyt aikoinaan sosiodynaamisen ohjaamisen teorian ja siihen on viitattu useissa ohjausta käsittelevissä kirjoissa. Sosiodynaamisessa ohjauksessa dialogi on tärkeä osa ihmisen kasvun tukemista. Siihen päästään, kun annetaan ihmiselle tilaa olla omassa elämänkentässään ja arvostetaan heitä silti. Peavyn mielestä ohjaaminen on eettistä silloin, kun hän auttaessaan pyrkii välttämään heikentämästä toisen minäkuvaa, eikä suhtaudu toiseen epäkunnioittavasti tai halventavasti. Ohjaajan sen sijaan tulisi toiminnallaan parantaa toisen kykyä itsenäiseen ajatteluun, tuntemiseen ja toimintaan. (Peavy 2006, 21.) Yksi haastattelemani pajuori toivoo ohjaukselta avoi-

muutta ja inhimillisyyttä. Sosiodynaaminen ohjaus on juuri sitä parhaimmillaan.

Peavyn elämäntyökirjasta (2001) löytyy lukuisia erilaisia sosiodynaamisia ohjausmenetelmiä. Osa Nuorten Taidetyöpajan ohjaajista on käyttänyt menetelmiä ja kehittänyt niitä eteenpäin omaan tapaansa sopiviksi. Lähtökohtana menetelmän valinnassa on ajatus ohjattavasta tasavertaisena vuorovaikutuksen osapuolena. Sortajan ja sorretun roolit eivät kuulu sosiodynaamiseen ohjaukseen, sillä erilaisilla tarinoilla on tila olla olemassa. Tarinoiden avulla molemmat selventävät ymmärrystään toisesta ja itsestä. Parhaimmillaan molemmat oppivat jotain. Voidaan sanoa että he vaikuttavat ja vaikuttuvat eli vaikuttavat vuorotellen.

Sosiodynaaminen ohjaustyö ottaa huomioon nykytyöelämän ja yhteiskunnan muutokset. Ennen aikuisiässä elämälle löytyi tasapaino vakaista sosiaalista rakenteista kuten perheestä ja työelämästä. Nyt vaatimuksena on toteuttaa itseään, kehittyä persoonana ja kasvaa henkilönä koko elämän ja työuran ajan (Onnismaa 2007,7). Sosiodynaaminen ohjaustyö tukee postmodernin ajan ihmisen sisältä ohjaavuutta itsensä luomisen prosessissa ja ymmärryksen kehittymistä monikulttuuristuvassa yhteiskunnassa. Perinteisten yhteisöjen vaikutusten väheneminen nuorten identiteetin rakentamisessa heikentää ulkoisen ohjauksen vaikutuksia. Tämän vuoksi ohjaajan on tärkeää ymmärtää sisäisen ohjauksen merkitys nuoren oman identiteetin rakentamisessa (Peavy 2001, 24.) Ohjausta voidaankin sanoa merkitysten etsinnäksi ja matkalla olemiseksi yhdessä nuoren kanssa (Onnismaa 2007, 8). Tärkeää onkin löytää nuoren omasta kokemusmaailmasta tarttumapinta, jonka pohjalta voidaan lähteä kehittämään kulttuurienvälistä ymmärrystä. Postmodernin identiteettiteorian mukaan yksilön oma kertomus tai omat kertomukset muodostavat hänen identiteettinsä. Kertomus muuttuu luonnollisesti ihmisen elämän aikana muutosten takia hänen ympäristössään, mutta myös hänen omien valintojen seurauksena. Postmoderni identiteetti on ikään kuin jatkuvasti muuttuva prosessi. (Kaikkonen 2004, 93, ks. Hall 2005.)

Nuorten Taidetyöpajalla yksilö- ja ryhmävalmennuksessa Peavyn sosiodynaamisen ohjauksen teoria on vaikuttanut ja vaikuttaa edelleen voimakkaasti. Nuorten Taidetyöpajalla kokemuksellisuus, luovat menetelmät ja toiminnallisuus ovat nuorten ohjauksen keskiössä. Nuoren kanssa pyritään dialogiin. Jokaisen nuoren kanssa tavoitteet asetetaan nuoren omista lähtökohdista ja nuori saa itse määritellä ne. Merkittäviä ohjaajan työvälineitä nuoren auttamisessa elämässä eteenpäin ja saavuttamaan unelmiaan, ovat kielelliset ja viestinnälliset välineet kuten sanat, merkitykset, keskustelut, vertaukset, symbolit, mallit, tarinat ja kartoitusmenetelmät (Peavy 2001, 13). Sosiodynaaminen ohjausmalli on oppimisprosessi. Se on yhteisen konstruoinnin prosessi ja elämänsuunnittelun prosessi. Se on myös näköalojen laajentamista, valintojen tekemisen tukemista, voimavarojen vahvistamista, mahdollisuuksien hyödyntämistä ja siten henkilökohtaisen vapauden lisäämistä”. (Peavy 2006, 20.)

Sosiodynaamisessa ohjauksessa tulevaisuuden rakentamisen kaava on kuvittele, halua ja toimi. Tulevaisuus, jonka nuori haluaa nähdä ja on hänelle merkityksellinen, syntyy hänen kuvitelmissaan. Tärkeää on nuoren halu ottaa askelia koti unelmiaan. Toiminnan avulla tulevaisuuden suunnitelmat tuodaan todellisuuteen. (Peavy 2001,10.) Tämän kaava näkyy myös yksilö- ja työvalmennuksessa kansainvälisessä ja monikulttuurisessa toiminnassa. Aluksi tarjoamme tilan kuvittelulle ja tarjoamme mahdollisuuksia. Kun pajuorella syntyy halu, autamme toteuttamaan hänen suunnitelmansa. Sekä Lahden nuorisopalveluiden että Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön pajoilla, nuorten kiinnostus herätetään pikku hiljaa EVS:ään. Yksilövalmennus tukee nuorta prosessissa, mikäli nuorella syntyy halu lähteä EVS:ään. Kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustiimi auttaa käytännönjärjestelyissä, jotta haluaminen saadaan teoksi.

Meillä on sillain linjattu, että aina kun nuori aloittaa pajalla niin alkukeskusteluissa kerrotaan siitä mahdollisuudesta. Et tavallaan me isotutetaan se siemen kytemään jo pajan alkuvaiheessa.

Ruvetaan käymään sitä prosessia, et se ei ole lomamatka vaan se on oppimiskokemus ja että olet lähdössä vapaaehtoistoihin. Mitkä on sitten ne pelisäännöt siellä yksikössä, miten siellä toimitaan ja miten huolehditaan siitä, että työt tulee tehtyä, ja miten huolehditaan siitä, että vapaa-aika siellä hoituu. Minkälaiset tukimahdollisuudet

hänellä on (vapaa-ajan mentori, työpaikan mentori ja miten meihin voi olla yhteydessä. Me ollaan kokoajan prosessissa mukana.

4 KANSAINVÄLISEN JA MONIKULTTUURISEN TYÖPAJATOIMINNAN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

4.1 Kehittämistoimenpiteiden käyttöönottoehdotukset

Tässä kappaleessa tuon esille kehittämistoimenpiteiden käyttöönottoehdotuksia. Tutkimusaineisto kulkee tässä kappaleessa esitetyn kehittämissuunnitelman rinnalla ottaen huomioon tarpeet ja kehittämissuunnitelmaa ohjaavat periaatteet.

4.2 Kansainvälinen ja monikulttuurinen työpajatoiminta

Vuoden 2016 ja kevään 2017 aikana Nuorten Taidetyöpajalla on integroidusti olemassa olevaan työpajatoimintaan kehitetty erilaisia menetelmiä kulttuurienvälisen kompetenssin kasvattamiselle. Näistä menetelmistä osa on dokumentoitu ja arvioitu ja ne ovat osa tätä kehittämissuunnitelmaa. Rahoituksen epävarmuuden vuoksi työpajatoiminnan kehittämisessä tähdätään mahdollisuuksien soveltaa kehitetty toiminta jo olemassa olevaan toimintaan. Kehitetyt teemapäivät, työpajaohjelmaan integroidut sisällöt, vierailut ja kansainvälisyys ja monikulttuurisuustyöryhmä voivat toimia tavoitteiden mukaisesti myös ilman ulkopuolista rahoitusta. Kuitenkin laajempi kansainvälinen toiminta kuten EVS toiminnan pyörittäminen ja maahanmuuttajatyön lisääminen työpajalla vaatii jo lisäresursseja. Jotta työnkuormitus ei olisi liian suuri perustyön ohessa kansainvälistä monikulttuurista työtä tekeville työntekijöille, haemme mahdollisesti AVI:ltä rahoitusta kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan kehittämiseen työpajalla. Avustus mahdollistaisi hyvin alkaneen toiminnan ylläpidon laadukkaana ja sen jatkokehittämisen pajanuorten tarpeita parhaiten vastaavaksi. Seuraavassa (kuva 8.) esitellään mitä kansainväliseen ja monikulttuuriseen toimintaan Nuorten Taidetyöpajalla voisi kuulua, mikäli työntekijäresursseja voisi lisätä.

Kuva 8. Kansainvälinen ja monikulttuurinen työpajatoiminta

Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön työpajoilla on myös kansainvälisyystiimi alkanut miettimään, mitä monikulttuurisuus tarkoittaa heidän kaikessa toiminnassa ja miten se tulisi näkyväksi työpajan arjessa. Tähän asti Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön työpajoilla on ollut EVS nuoria erimaista vapaaehtoistyössä ja maahanmuuttajataustaisia asiakkaita. He ovat myös tehneet selkokiehisiä ohjeistuksia työskentely- ja toimintatapoihin. Lahden nuorisopalveluiden työpaja on puolestaan tehnyt yhteistyötä Monikulttuurikeskuksen kanssa sekä lähettänyt että vastaanottanut EVS nuoria. Sovimme, että jatkossa teemme yhteistyötä kansainvälisen ja monikulttuu-

risen toiminnan kehittämisessä pajoilla mm. jakamalla toisillemme tietoa ja hyväksi koettuja käytänteitä. Myös tähän kehittämissuunnitelmaan vaikuttivat Lahden sekä Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön työpajojen toiminta. Suunnitelmassa näkyvät myös pajanuorten toiveet.

4.3 Kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmä

Nuorten Taidetyöpajan kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmään on kuulunut viisi työntekijää (2 etsivätyöntekijää ja 3 työ/yksilövalmentajaa). Kuitenkin käytäntö on osoittanut, että tiimissä olisi hyvä olla useampia jäseniä. Tämän hetkisessä työryhmässä toimii aktiivisesti neljä jäsentä, mutta tavoitteena on määrän lisääminen, jotta perustyön ohessa tehtävä kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyö ei olisi kohtuuttoman suuri työntekijöille. Lahden nuorisopalveluiden ja Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön työpajoilla on huomattu kokemuksesta, että vastuuta on hyvä jakaa useammalle. Kun koko työyhteisö on osallistutettu toimintaan pakottamatta, on toiminta ollut mielekästä ja vähemmän kuormittavaa jokaiselle. Molemmissa pajoissa volyymiä on pikkuhiljaa nostettu resurssien lisääntyessä. Lahdessa kaikki yksilövalmentajat on ohjeistettu EVS asioiden hoitamisessa. Linjana on ollut, että heti työpajan alussa EVS tuodaan esille yksilövalmennuksessa. Päävastuu kuitenkin on kahdella yksilövalmentajalla. Lahdessa kansainvälisyystiimin koostumus vaihtelee kiinnostuneiden ja tiimiläisten jaksamisen mukaan. Enimmillään tiimissä voi olla jopa 20 henkilöä. Viimeisen kahden vuoden aikana Lahdessa on lähetetty ja vastaanotettu 8 nuorta lyhytkestoisiin (korkeintaan 2 kk) sekä lähetetty 4 nuorta pitkäkestoisiin vapaaehtoistyöjaksoihin. Molemmissa pajoissa olisi unelmana kasvattaa toimintaa, mikäli resurssit antaisivat myöten.

Unelma olisi, jos olisi joku joka pyörittäis niin pystyis varmaan isompia massoja lähettämään ja vastaanottamaan. Tää on ollut nyt ratkaisu, että leikkaa omasta työajasta. Sen takia me tehdään yksi parin vuoden intensiivinen hanke ja sitten vedetään vähän happeja ja sitten haetaan taas uudestaan.

Tiimillä on vetäjät, kaksi yksilövalmentajaa, jotka ovat hanke vastaavia ja vetäneet samalla sitä tiimiä. Tiimi on aika iso 8 henkilöä. Sen mukaan jaetaan vastuita, että joku on välillä huili vuorossa, ja toinen koordinaattorina.

Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön työpajalla kansainvälisyystiimiin kuuluu neljä yksilö/työvalmentajaa, kansainvälistenasioiden (kv) koordinaattori ja koordinoiva vapaaehtoinen. Tehtäviin kuuluu mm. neljän EVS vapaaehtoisen ohjaaminen työpajalla, hankehakemusten teko ja nuorten tukeminen hakemusten tekemisessä EVS- vapaaehtoistyöhön. Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön työpajat ovat toimineet lähinnä vapaaehtoistyöntekijöiden vastaanottajana. Muutaman ryhmävaihto on myös tehty ja kolme nuorta on lähetetty EVS:ään neljän vuoden aikana. Vapaaehtoisia nuoria on vuodessa neljä sekä yksi (koordinoiva vapaaehtoinen) vapaaehtoistyössä Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön työpajoilla.

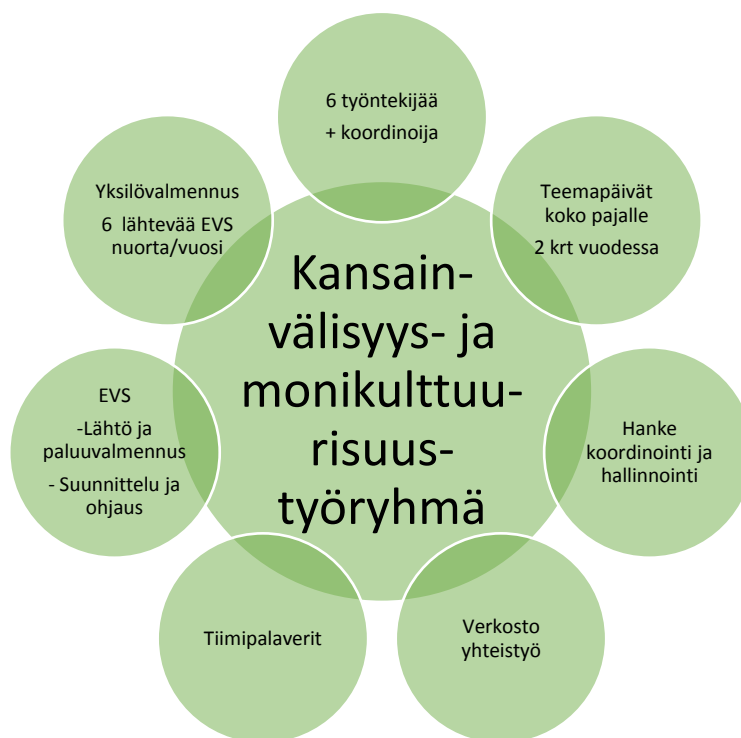
Sekä Lahdessa että Hyvinkään–Riihimäen seudun työpajoilla on kansainvälisen toiminnan koordinoimiseen nimetty henkilö, jonka työajasta osan hän voi käyttää kansainvälisen toiminnan hallinnollisiin tehtäviin ja sen kehittämiseen. Käytännöntyön hoitavat kv-tiimiläiset muun työn ohessa. Lahdessa sekä Hyvinkään–Riihimäen seudun työpajoilla ollaan oltu tyytyväisiä tämän hetkiseen tilanteeseen: ”meillä on rakenteet tosi hyvin kunnossa tekemiseen.”

Nuorten Taidetyöpajalla kansainvälisen ja monikulttuurisen työpajatoiminnan pyörittämisessä olisikin hyvä olla riittävän suuri työryhmä. Toiveena on vähintään kuuden hengen työryhmä, joka koostuu yksilö- ja työvalmentajista sekä etsivätyöntekijöistä. Vähintään kuuden henkilön työryhmällä on mahdollista jakaa kuuden EVS - nuoren yksilöohjaus työpareittain. Jokaisella EVS- nuorella olisi näin oma henkilökohtainen yksilövalmentaja, mutta sairastumisen varalta työpareista ainakin toinen olisi läsnä.

Nuorten Taidetyöpajalla työryhmän tehtävänä on kehittää ja toteuttaa kansainvälistä - ja monikulttuurista työpajatoimintaa, tehdä verkosto yhteistyötä ja koordinoita ja ohjata kansainvälistä toimintaa. Viimeisen kahden vuoden aikana työryhmä on kehittänyt kansainvälistä - ja monikulttuurista työpajatoimin-

taa tukemaan pajanuorten mahdollisuuksia kansainvälisille kokemuksille. Työryhmä on kirjoittanut kolme kansainvälisen liikkuvuuden hankehakemusta Opetushallitukselle (entinen CIMO), joista kaksi on ollut myönteisiä ja yhden AVille, jonka tuesta osa käytetään EVS:ään valmentavanpajan toimintaan.

Ideaalina olisi, että Nuorten Taidetyöpajalla olisi yksi kokoaikainen työntekijä, jonka työtehtävänä olisi työpajalla kansainvälisyys ja monikulttuurisuus valmennus ja EVS-kumppanimaiden hankinta, hakemustenteko, koordinointi ja suhteiden ylläpito. Kokoaikaisen työntekijän työparina voisi olla etsiväntyönohjaaja, joka vastaisi nuorten yksilövalmennuksesta kuten ulkomaille lähtöön ja paluuseen liittyvien käytännön asioiden hoitamisesta. Lisäksi nuorten yksilöllisenä tukena olisivat kansainvälisyys- monikulttuurisuustyöryhmäläiset. Näiden lisäksi lisäresursseja tarvittaisiin mm. ulkopuolisten ohjaajien palkkioihin (mm. kokemusasiantuntijat, menetelmät, kielenopetus), matkakuluihin, työpajatilaan ja materiaaliin toimintaa varten. EVS toiminnan pyörittämiseen tarvitaan Opetushallituksen Erasmus+-ohjelman tuki EVS matkoja, majoitusta, ruokaa ja taskurahaa varten sekä vapaaehtoistyöpaikat. Käytännönasioiden toimivuuteen ja vaikutusten laajentamiseen tarvitaan toimivat suhteet Ohjaamon, TE-toimiston, Kelan, Jyvälän Avaimet onnistumiseen koulutuksen (kotouttamiskoulutus), Kotona Jyväskylässä -hankkeen (kotouttamiskoulutus) ja Monikulttuurikeskus Glorian kanssa. Ideaalitila Nuorten Taidetyöpajan kansainvälisyys- ja monikulttuurisuus työryhmästä ja sen tehtävistä esitellään kuvassa 9.

Kuva 9. Nuorten Taidetyöpajan kansainvälisyys- ja monikulttuurisuus-työryhmä ja sen tehtävät

Kansainvälisen toiminnan kehittymistä Lahden työpajalla on auttanut se, että tietoa ja taitoa on systemaattisesti jaettu verkostossa. Kansainvälinen toiminta on myös linjattu osaksi nuorisotoimintaa niin, että kaikilla on yhtäläinen oikeus ja velvollisuus tehdä sitä, niin kuin mitä tahansa nuorisotyötä. Koska työntekijät tekevät sitä oman perustyön ohessa ovat pienet tauonpaikat ja vaihdokset työntekijöissä pitäneet toiminnan mielekkäänä. Tämän vuoksi on myös tärkeää, että Nuorten Taidetyöpajan kansainvälisyys- ja monikulttuurisuus-työryhmässä on riittävästi työntekijöitä ja koko työyhteisö on tukemassa kansainvälistä ja monikulttuurista toimintaa yhtäläillä kuin mitä tahansa muutakin työpajatoimintaa. Tämän hetkiset ja mahdolliset Nuorten Taidetyöpajan koko henkilöstöä koskettavat kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan tehtävät kuvassa 10.

Kuva 10. Nuorten Taidetyöpajan koko henkilöstöä koskevat kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan tehtävät

4.4 Teemapäivät

Lisätäkseen pajanuorten tietämystä maahanmuutosta ja kansainvälisestä ja monikulttuurisesta toiminnasta, järjestetään Nuorten Taidetyöpajalla erilaisia teemapäiviä. Teemapäivien tavoitteena on rikkoa ennakkoluuloja, ehkäistä rasismia ja lisätä kohtaamisia maahanmuuttajien ja kantasuomalaisten välillä. Viimeisen parin vuoden aikana erityöryhmät ovat mm. tehneet yhteistyötä Monikulttuurikeskus Glorian ja Jyväskylän Avaimet Onnistumiseen-kotouttamiskoulutuksen kanssa. Yhteistyössä on järjestetty teemapäiviä, joissa tiedon jakamisen (elokuva, maahanmuutto-info), toiminnan (kaverikahvit), kohtaamisten (kokemusasiantuntijat) ja ryhmäkeskusteluiden kautta, on pyritty lisäämään ymmärrystä eri kulttuureista tulevien ihmisten välille sekä tiedottamaan kansainvälisestä ja monikulttuurisesta toiminnasta paikallisella ja kansainvälisellä tasolla. Rauhanomaisen ja hyvinvoivan yhteiskunnan rakentami-

seen tarvitaan rakentavaa vuorovaikutusta. Keskeistä vuorovaikutuksen onnistumiselle on miten hyvin osapuolet ymmärtävät toistensa tavoitteet ja viestit (ks. Salo-Lee 1998, Routarinne 2005, Kaikkonen 2004). Yhteistyön pohjalla on ajatus kaksisuuntaisesta kotoutumisesta.

Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys teemapäiviä on viimeisin puolentoista vuoden aikana järjestetty kolme (keväällä 2016, syksyllä 2016 ja keväällä 2017). Teemapäivässä syntynyt kaverikahvi yhteistyö Monikulttuurikeskus Glorian ja Jyvälän Avaimet Onnistumiseen-kotouttamiskoulutuksen kanssa loi uusia kohtaamispaikkoja kantasuomalaisten- ja maahanmuuttajanuorten välille. Teemapäivien myötä pajanuorten kiinnostus monikulttuuriseen ja kansainväliseen toimintaan on kasvanut. Haastattelussa yksi nuori kertoikin lähteneensä heti työpajapäivän päätteeksi vapaaehtoistöihin Monikulttuurikeskus Gloriaan.

Teemapäivänä joku nainen puhui Glorian toiminnasta, ja hän vei minut pajapäivän jälkeen sinne, kun kerroin, että haluan tehdä vapaaehtoistyötä...Pajalla ei ohjata Glorian toimintaan. Ainoastaan teemapäivissä on ohjattu.

Twibuke!-elokuva, se oli tosi hieno juttu. Ihmiset kun näkee sen niin ymmärtää ehkä paremmin ihmisten tilannetta. Kyllä se oli tosi hyvä filmi. (Kokemusasiantuntija) oli tosi hyvä ja kaikki kuunteli tosi hyvin. Se näytti toimivan hyvin.

Kansainväliset ja monikulttuuriset teemapäivät on koettu hyödyllisiksi osana Taidetyöpajan toimintaa. Ne nähtiin tarpeellisena niiden näkökulmia avaavan luonteen vuoksi, sekä mahdollisuutena kohdata eri kulttuureista ihmisiä. Pajanuorten mielestä yhteistyö Glorian kanssa antoi hyviä tilaisuuksia eriryhmien sekoittumiselle ja herättämään keskustelua työpajan sisällä. He kuitenkin toivoivat niiltä enemmän toiminnallisuutta ja luontaisia kohtaamisia. Toiminnan kautta kynnyks kohtaamiselle madaltuisi ja keskustelua syntyisi luonnostaan ilman keinotekoisia ja pakonomaista keskustelua asetelmaa. Teemapäiviä voisi olla nuorten mielestä pari kertaa vuodessa.

Ei niitä ainakaan vähemmän voi olla. Koska mun mielestä on hyvä että ollaan otettu niitä tähän juttuun mukaan. Se on ollut hyvä. En mä tiedä määrää. Tää on hyvä (pari kertaa vuodessa) ja oon ollut tyytyväinen.

Teemapäivät on kyllä hyödyllisiä. Hyvä niin kun kelle tahansa, joka ei ole vielä omaksunut semmoista äärihumanitääristä maailmankatsomusta niin semmoiselle tekee hyvää...vaikka olisi pienikin hyvä se, että pääsee kosketuksiin erikulttuureista tulevien ihmisten kanssa. Niin on se siinä mielestä hyödyllistä ja tarpeellista

Glorian puolelta vois olla enemmän osana näitä yhteisiä juttuja, mitä täällä tehdään. Niin ne voi olla vaan täällä hengailu mielessä. Ei tarvitse mitään erityistä tapahtumaa, et kansainvälisyys jee jee. Vaan et ne ois kutsuttu ja ne vois tulla tänne ja vois olla jotain yhteistä keskustelua niitten muitten kanssa. Luontaista kohtaamista.

Nuorten Taidetyöpajalla ohjausmenetelmissä painottuu toiminnallisuus ja kokemuksellisuus, mikä tulee ottaa huomioon myös teemapäiviä suunniteltaessa. Pajanuorilta tulikin paljon ideoita kuinka erikulttuurit voisivat kohdata työpajalla erilaisen yhteisen tekemisen kautta. Muotona voisi olla aamunavaus, tapahtuma, teemapäivä tai teemapaja. Toimintoina ehdotettiin erilaisia pihapelejä ja pelejä, yhdessä kokkailua, luovaa toimintaa, improvisaatiota, retkiä, kädentaitoja, karaokea, vierailijoita ja esityksiä.

Teemapäiviä, mutta ei sellaisia, missä istutaan ja kuunnellaan, vaan tekee yhdessä jotakin kuten pelihommia, karaokejuttuja ja askartelua. Sellaisia, että kaikki tekee jotain yhdessä ja siinä luonnollisesti sitten alkaa jutella jostakin.

Tapahtumia, missä pitää ottaa muita huomioon. Yhdessä tekemistä. Vaikka ei osaa kieltä, se ei ole tärkeintä kohtaamisessa.

Ennen EVS:ään lähtemistä, nuoret toivoivat saavansa kokemusta mahdollisista tulevista työtehtävistään. Kansainvälisyyteen ja monikulttuurisuuteen liittyvät toiminnot kuten teemapäivien järjestäminen, voisivatkin olla EVS:ään lähtevien nuorten harjoitusprojekteja. Vastaavasti palatessaan EVS:stä, he voisivat jakaa teemapäivissä oppimaansa ja kokemuksiaan. Näin nuoret, joilla ei ole suoria kontakteja ulkomaalaiseen saivat välillisen kontakti kokemuksen, mikä auttaa vähentämään ennakkoluuloja (Liebkind & McAlister 2000, 160).

Hyvinkään–Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön työpajoilla osallistetaan EVS -nuoria kansainvälisen toiminnan pyörittämiseen. EVS-vapaaehtoistyöstä kokemusta saanut nuori, toimii työpajoilla vuoden ajan

koordinoivana vapaaehtoisena auttamassa pajanuoria EVS:n hakuprosessissa ja tukemassa työpajalla EVS-vapaaehtoisia.

Se on yksi askel siihen suuntaan, että työntekijöiltä vapautuu resursseja. Et on vaan siinä mukana tukemassa tarvittaessa.

4.5 Vierailut

Nuorten Taidetyöpajan eri pajoilla on ollut myös yksittäisiä tempauksia kulttuurienvälisen ymmärryksen lisäämiseen. Arjentaitojenpaja Voltti vei syksyllä 2015 värityskirjaseinän Monikulttuurikeskus Glorian monikulttuuriseen perhekahvilaan ja ohjasi lapsia sen käytössä. Keväällä 2017 työelämänpaja Volabändipaja soitti Monikulttuurikeskus Glorian venäläisessä Etnocafessa ruokailumusiikkia. Myös arjentaitojenpajoista mm. Reili ja Voltti ovat käyneet vierailulla Monikulttuurikeskus Glorian järjestämässä tapahtumissa kuten Feeling Good päivässä, jossa tarkastelun kohteena oli hyvinvointi. Erilaiset vierailut Nuorten Taidetyöpajan naapurissa sijaitsevaan Monikulttuurikeskus Gloriaan ovat helposti toteutettavissa osana työpajaohjelmaa eivätkä vaadi lisätyöntekijä resursseja. Osa pajanuorista on osallistunut Glorian toimintaan myös vapaa-ajallaan ja kiinnostusta toimintaan on myös ollut.

Oon kuullut Glorian jameista, ja oon sinne halunnut mennä, mutta ei oo ollut oikein aikaa silloin kun se on ollut.

Työntekijä vierailuja on myös tehty Espanjaan ja Botswanaan. Tarkoituksena on viedä Nuorten Taidetyöpajan toimintamallia myös ulkomaille. Nuorten Taidetyöpajaa on myös tultu tarkastelemaan maailmanlaajuisesti. Perinteeksi alkaa muodostua Summer in English school (avoin amk) ryhmän vierailu, jossa eri maiden opettajaksi opiskelevat ja heidän opettajansa tulevat oppimaan käytännöntyöstä työpajalla. Opiskelijat ja opettajat osallistuvat erilaisiin työpajoihin, joita pajaohjaajat ja -nuoret pitävät. Työpajalla on ollut myös yksittäisiä kansainvälisiä ja maahanmuuttajataustaisia opiskelija ja työntekijä vierailuja sekä työharjoittelijoita. Nämä vierailut ovat kasvattaneet Nuorten Taidetyöpajan henkilökunnan ja asiakkaiden kansainvälistä ja monikulttuurista osaamista

sekä markkinoineet toimintaa myös Suomen rajojen ulkopuolelle. Vierailujen kautta myös maahanmuuttajanuoret ovat löytäneet paremmin Nuorten Taide-työpajan toimintaan. Nuoret toivoivatkin työpajalle lisää erikulttuuritaustaisia ihmisiä. Vierailun kautta oli myös haastateltu maahanmuuttajanuori löytänyt mukaan toimintaan: ”löysin Nuorten Taidetyöpajan toimintaan vierailulla pajalla Avaimet onnistumiseen ryhmän kanssa”.

Tännehän voisi vaikka kutsua ulkomaalaistaustaisia nuoria kuten esim. avoimissa ovissa tiedottaa, että tänne löytäisi muualta Suomeen muuttaneet nuoret.

Mamuja tulisi tavallisille pajoille niin pääsi parhaiten mukaan. Siinä varmasti tutustuis. Kun mamuja vaan tulis vaan tänne.

Tulis ulkomaalaisia niin vois tutustua.

Maahanmuuttajanuorten ryhmien vierailuja voisikin olla enemmän työpajalla, sillä Nuorten Taidetyöpajalla maahanmuuttajanuorten osuus on ollut noin kahden prosentin luokkaa ja 27 työntekijästä (ellei oppisopimusopiskelijoita lasketa) yksi on maahanmuuttajataustainen. Yhdenvertaisuus nostetaan merkittäväksi arvoksi myös työelämässä. Monikulttuurisuus ohjelman tavoitteiden mukaan yhdenvertaisuus työelämässä toteutuu vasta, kun maahanmuuttajia on kaikilla yhteiskunnan tasoilla suhteessa heidän osuutensa koko väestöstä (Jyväskylän monikulttuurisuusohjelma 2013–2016). Jyväskylässä ulkomaalaisten määrä on 2,7 % (Maahanmuutontilastokatsaus 2012, 7).

Maahanmuuttajataustaisten nuorten saamiseksi Nuorten Taidetyöpajan toimintaan, yksi nuori ehdottaa kerran kuussa toimivaa teemapajaa, jonka vaihtuvaan ohjelmaan voisivat osallistua nuoret työpajalta ja Gloriasta. Hieman tämän tyyppisiä kokeiluja onkin ollut Nuorten Taidetyöpajalla aiemmin kuten liikunnanteemapaja ja englanninkielinen kädentaitojenteemapaja, joissa on ollut osallistujia vastaanottokeskuksista, Gloriasta ja työpajalta. Kuitenkaan pysyviksi toimintamuodoiksi ne eivät ole vielä jääneet.

4.6 Integroituna työpajaohjelmaan

Erilaisia kulttuurillisia näkökulmia on myös mahdollista saada lähtemättä ulkomaille. Tilanteisiin, joissa voimme kohdata erikulttuureja voi käytännössä olla missä vain ja ne hetket voivat tarjota meille mahdollisuuden nähdä toisin. Nämä kohtaamiset paljastavat omat kulttuuriset lähtökohdat ja kasvattavat ymmärrystä omaan kulttuuriseen käyttäytymiseen. Se lisää ymmärrystä siitä, että myös toisenlainen kulttuurinen käyttäytyminen on yhtä perusteltua, tärkeää ja luonnollista toiselle ihmiselle (Kaikkonen 2005, 16). Onnistunut vuorovaikutustilanne parhaimmassa tapauksessa auttaa ihmisiä löytämään oimman itsensä ja kehittämään sitä edelleen (Routarinne 2004, 129). Kohtaamisissa on kulttuurienvälisen oppimisen ja kasvun avain (Kaikkonen 2005, 17). Nuorten toiveissa tulikin esille eri kulttuurien näkyminen työpajatoiminnan sisällöissä.

Erikulttuureissa ja kansoilla on eritapoja lähestyä asioita, oli se sitten käsityötä tai musiikkia, videota tai liikuntaa mitä vaan voi keksiä. Lisä olisi näkökulma. Pistää ajattelemaan.

Nuoret toivat esille eritapoja miten kansainvälisyys ja monikulttuurisuus voisivat näkyä työpajaohjelmassa. Retket koettiin hyvänä tapana olla luontaisessa vuorovaikutuksessa eri kulttuureista tulevien ihmisten kanssa. Työelämäpaja Elämys (seikkailukasvatus ja ohjausmenetelmät) esimerkiksi voisi yhdistää retkiä maahanmuuttajaryhmien kanssa. Nuorten Taidetyöpajan nuorten pitämään safkakerhoon voisi tuoda erimaiden ruokakulttuureja. Kerran kuussa lounas aikaan toimiva Monikulttuurikeskus Glorian Etno cafe tarjoaisi matalan kynnyksen puitteet pajanuorten tutustumiselle eri maiden ruokakulttuuriin. Työelämäpajan Tuunaten tuotteeksi (kädentaidot) ohjelmaan ehdotettiin ottamaan mukaan eri kulttuureista kädentaitajia, jotka voisivat opettaa erilaisia tapoja tehdä käsitöitä. Myös työelämäpaja Volalle (musiikki) ohjaamaan toivottiin eri kulttuuritaustaisia ihmisiä soittimiseen.

Yksi nuori muisteli peruskouluaikaisia kokemuksiaan ulkomaalaisista kirjeenvaihtokavereista ja ehdotti työpajalle kirjeenvaihtoa jonkun toisen maan työpajan kanssa. Esimerkiksi halukkaat Tuunaten tuotteeksi-pajanuoret voisivat kirjeissään jakaa käsityöohjeita ja kokemuksiaan toisen kädentaidonpajan

kanssa. Kirjeen kirjoittaminen on myös hyvä tapa reflektoida omaa toimintaansa ja lisätä ymmärrystä itsestä.

Oikeassa kirjeessä kun sä istut alas kirjoittamaan, niin sä ajattelet enemmän ja sä kerrot paljon enemmän ja laajemmin. Ehkä piirät kuvia kirjeen reunaan.

Haastattelussa muutama pajanuori toi myös kansalaisaktivismiin näkökulman esille. Yksi nuori näki, että suora toiminta itse kohderyhmän olosuhteiden parantamiseksi olisi paras tapa vaikuttaa. Muutama pajanuori halusi tehdä vapaaehtoistyötä turvapaikanhakijoiden auttamiseksi esim. olemalla tukihenkilö. Keskustelut koettiin tärkeänä sekä ryhmässä että yksilöllisesti tarpeen mukaan. Keskusteluiden avulla olisi mahdollista lisätä kulttuurienvälisestä ymmärrystä ja oppia kieltä.

4.7 EVS-pajajakso

Opetushallituksen myöntämän kahden vuoden Euroopan komission Erasmus+-ohjelman EVS-hanke avustuksen ansiosta Nuorten Taidetyöpajan kautta lähtee vuoden 2018–2019 aikana yhteensä 12 nuorta vapaaehtoistöihin Unkariin ja Saksaan. AVIn kansainvälisen ja monikulttuurisen työpajatoiminnan kehittämisrahan avulla vuoden 2017 syksyn aikana käynnistyy EVS-vapaaehtoistyöhön valmentava paja. Syksyille 2018 on suunnitteilla lähtö- sekä paluuvalmennuspaja ja syksyille 2019 paluuvalmennuspaja, mikäli olemassa olevat resurssit ovat riittävät. EVS:n läpikäyneet nuoret ovat jatkossa lisäresurssina ohjaamisessa kokemusasiantuntijan roolissa esim. teemapäivissä. EVS-pajajakson vuosikello on nähtävissä liitteessä 1.

Suunniteltu EVS-pajajakso on kokonaiskestoltaan vähintään 11 kk ja korkeintaan 18 kk. Pajajakso pitää sisällään lähtövalmennuksen 4 kk (kerran viikossa) tai 1 kk (viisi kertaa viikossa), EVS vapaaehtoispalvelun vähintään 6 kk ja korkeintaan 12 kk ja paluuvalmennuspajan 1 kk (kerran viikossa). Lähtövalmennuspaja valmentaa EVS vapaaehtoistyöpalveluun Ulkomaille (Saksaan ja Unkariin). Valmennus keskittyy vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, oman ja kohdemaan kulttuurin ymmärryksen lisäämiseen, kielitaidon vahvistamiseen, vapaaehtoispalvelussa tarvittavien taitojen

harjaannuttamiseen ja matkustamiseen liittyvien käytännönasioiden järjestelyihin kotimaassa ja kohdemaassa.

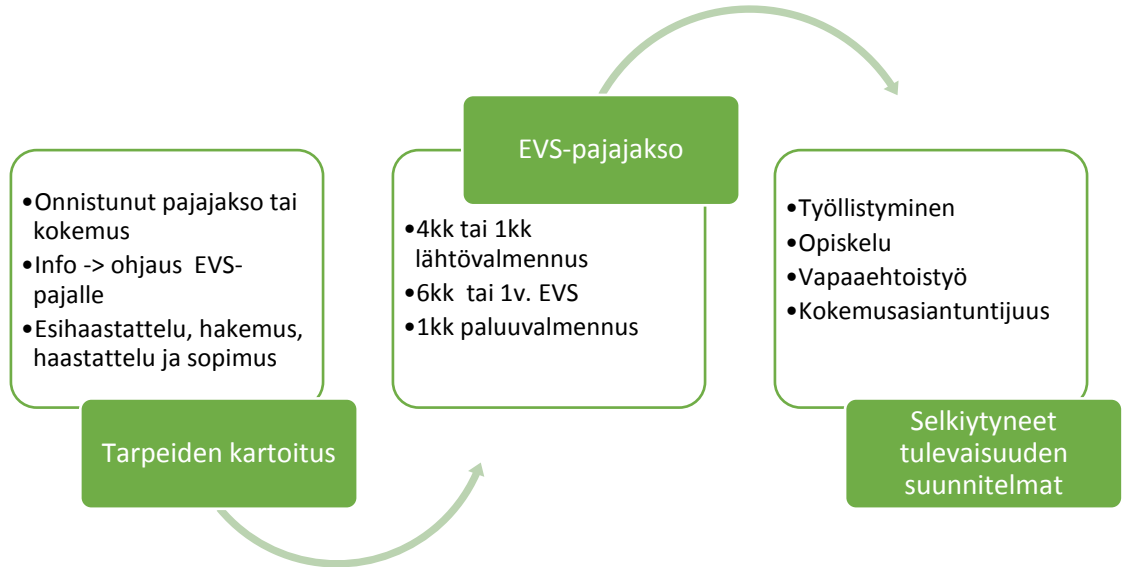
Käytännössä lähtövalmennus voi pitää sisällään mm. vapaaehtoistyötä monikulttuurisissa ympäristöissä, taide- ja luontolähtöisiä harjoitteita oman kulttuuri-identiteetin ja vahvuuksien löytämisessä, vuorovaikutusharjoitteita ja kielivalmennusta. Paluuvalmennuspajalla puretaan EVS kokemuksia, toimitaan kokemusasiantuntijana Nuorten Taidetyöpajalla ja tehdään jatkosuunnitelmia. Koko EVS-pajajakson ajan nuori saa yksilö- ja ryhmävalmennusta. Nuori on pajalla vapaaehtoisena tai työkokeilussa osana jotakin muuta pajaa. Jos nuori on jollakin pajalla työkokeilussa tai kuntouttavassa työtoiminnassa, yksilövalmennuksen antaa sen pajan ohjaaja yhteistyössä kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmäläisen kanssa. Muutoin yksilövalmennuksesta vastaa kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmä.

Kaikki EVS:ään lähetettävät nuoret haastatellaan huolellisesti. Nuorten Taide-työpajan kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmäläiset suorittavat esihaastattelun EVS:stä kiinnostuneille nuorille. Jos lähteminen näyttää realistiselta, nuoret haastatellaan vielä Skypen välityksellä kohdemaan työntekijöiden kanssa ennen lopullista valintaa. Motivaationsa lähtemiselle, nuoret osoittavat kirjoittamalla englanninkielisen cv:n ja hakemuksen. Lahden työpajalla oli kantapään kautta opittu, että EVS:ään lähtevän nuoren profilointiin tulee suhtautua kriittisesti. Alussa he kokivat, että olivat lähettäneet liian huonossa kunnossa olevia nuoria. Myöhemmin oli tullut ilmi, että nuoret olivatkin vaatineet enemmän tukea, mitä olivat odottaneet mm. päihteidenkäytön suhteen.

Kriittistä nuorten profilointia, että löytää oikeat nuoret ja oikeaan kohtaan elämässä. Ettei tuo mitään takapakkeja.

Myös haastatellut pajanuoret näkivät, että toiseen maahan muuttaminen on henkisesti raskas prosessi ja sen vuoksi on tärkeää, että ilmisuhdeasiat ja terveydellinen tila (psykologinen ja fyysinen) on kunnossa tai ainakin kontrollissa. Tämä on yksi merkittävä asia, mikä tulee ottaa huomioon valittaessa EVS:ään pajanuoria. Sen vuoksi kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmämme on

pitänyt tärkeänä, että lähettämämme nuori on meille tuttu esim. työpajalta. Näin voimme varmistua, että kokemuksesta toisessa maassa tulee onnistunut, ja suurimmat riskitekijät on riittävästi huomioitu. Seuraavassa esitellään suunniteltu EVS-pajaprosessi (kuva 11).

Kuva 11. Pajaprosessi

4.7.1 Lähtövalmennuspaja

Ulkomailla lähtemisen tueksi nuoret toivoivat kielenopetusta, kohdemaan kulttuurintapojen ja koodien oppimista, käytännöntyötehtäviin perehtymistä, käytännönasioiden hoitamisapua kotona ja kohdemaassa, kulttuurishokinkaaren ymmärtämistä, vertaisryhmä- ja kokemusasiantuntija keskusteluita, matkapäiväkirjan tekemistä, arjen improvisaatiotaitojen opettelua ja keskusteluita erimaalaisten ihmisten kanssa. Tärkeää oli saada sekä ryhmä- että yksilöohjausta. Itsenäinen työskentely kohdemaan kulttuurin ja kielen opiskelussa nähtiin hyvänä niin, että saisi tarvittaessa käydä ryhmän kanssa läpi opittuja asioita.

Parhaimpana varsinkin ensikertalaisille on ryhmäohjausta ja sitten on niitä yksilötehtäviä silleen, että niitä voidaan käydä ryhmässä

läpi, joten niitä voi heijastella ja vertailla. Tekee ite, mutta heijastaa muiden kautta ja löytää näin parhaat ratkaisut sitä kautta.

Ulkomaille lähtemisen tueksi pajanuoret toivoivat kohdemaan kielenopetusta niin, että se tukisi päivittäisiä arjen vuorovaikutustilanteita esim. ravintolassa tai kaupassa. Kieliopille ei annettu niin suurta arvoa. Tärkeänä pidettiin sanaston riittävyttä viestin perille saamiseksi. Muutama nuori koki, että tulkkausapu on tärkeää varsinkin alkuvaiheessa maahan saapuessa. EVS:ssä englannilla tulisi pärjätä, mutta paikallista kieltä on kuitenkin hyvä osata jo pelkästään toisen kulttuurin kunnioittamisen vuoksi. Vapaaehtoistyöpaikat korostivat avointa asennetta maan kielen opetteluun. EVS:ään lähtevältä nuorelta on hyvä varmistaa, että onko motivaatio uuden kielen opiskeluun. Tarkistaa tulee myös se, että nuoren englannin kielen taso tai muut vuorovaikutustavat riittävät ymmärretyksi tulemiseen. Motivaation kartoitus on senkin puolin hyvä tehdä heti haastatteluiden alussa, että lähtevät nuoret ovat varmasti tietoisia siitä mitä he ovat menossa tekemään. Myös Lahden työpajalla tämä tarkka alkukartoitus on todettu hyväksi tavaksi ennaltaehkäistä karikat. Kielitaidon valmennusta voi saada mm. Monikulttuurikeskus Glorian saksan- ja englanninkielen keskusteluryhmissä ja englannin opetusryhmässä. Yksi kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmäläisistä on Unkarista ja ammatiltaan englanninkielenopettaja, joten hän voi olla tukemassa unkarin- ja englanninkielen oppimisessa. Saksankielen opettamiseen palkataan opettaja. Myös kielikaveri voisi olla tukena kielitaidon kartuttamisessa.

Kielitaito. Kieliopilla ei oo väliä, muta sanasto on tärkeä, et saat viestin perille, et sitä olis hyvä aina kartottaa. Tärkeintä olis, että kommunikointi onnistuu ainakin jollain tasolla. Toki käsimerkeilläkin joo, mutta se on huomattavasti helpompaa kun on jotain sanastoa.

Nuoret toivoivat oppivansa ennen lähtöä perusasioita kohdemaan kulttuurista kuten käytöstavat, kulttuuriset koodit, ympäristö, aikakäsitys ja tilakäsitys. Kaikkosen (2005, 20) mielestä vieraasta tekee vieraan: yhteiskunta ja sen ihmiset, ympäristö, kieli ja viestintä, tilakäsitys, aikakäsitys, oma perspektiivi, uskonto ja perinteet. Pajanuoret näkevät, että oppimalla ennakolta myös näitä Kaikkosen nimeämiä vieraalta tuntuvia asioita, voi helpottaa toimintaansa kohdemaassa. Oppimisprosessissa vertailu omaan kulttuuriin on keskeistä.

Kulttuurienvälisessä oppimisessa oman kulttuuri-identiteetin vahvistaminen on yksi osa ja toinen osa on vieraasta oppiminen, erilaisuuden ja toiseuden ymmärtäminen sekä ajassa olevien ilmiöiden vaatimukset (Kaikkonen 2005, 41).

Miten maassa toimitaan, mikä erilaista kuin Suomessa.

Jos on joku käynyt siellä paikassa niin sen ihmisen kanssa voisi puhua...Osaisi kertoa joitain paikkoja mitä voisi suositella esim. kahvila.

Arvo ja maailmankuva pohdinnat tukevat kulttuuri-identiteetin vahvistumista. Peavy (2001, 59) toteaa, että ”arvot ovat kuin kompassi: ne ohjaavat meitä matkallamme”. Ihmisten erilaisuudessa arvot nousevat ristiriitojen aiheuttajiksi ja haastavat meidän maailmankuvaamme. Tällöin on erityisen tärkeää ulkomaille lähtiessä tiedostaa omat arvonsa, mutta myös oppia hyväksymään omaa arvomaailmastaan poikkeavia näkemyksiä. Ryhmä- ja yksilövalmennuksessa lähtövalmennuspajalla tehdään oman elämän pohdintoja arvoihin, maailmankuvaan ja motiiveihin liittyen. Valmennusjaksolla mahdollistetaan nuorten eri kulttuurien kohtaaminen ja keskustelut Suomeen muuttaneiden kanssa. Tällaiset kohtaamiset mahdollistavat oman kulttuurin katsomisen vierain silmin.

Kulttuuri-identiteettiä voi vahvistaa myös tutustumalla omaan ympäristöön ja luontoon ja vertaamalla sitä toiseen. Luontolähtöisillä menetelmillä voidaan ymmärtää omaa luontosuhdetta ja löytää omia mielipaikkoja, jotka voimaannuttavat. Vastaavanlaisten paikkojen löytäminen uudesta ympäristöstä helpottuu kun tietää mitä hakee. Myös oman ja kohdemaan ruuanlaittoon tutustumisen pajanuoret nostivat tärkeäksi valmennuspajan ja paluupalmentöiden sisällöksi.

Pajanuoret toivovat myös etukäteisperehdyttämistä vapaaehtoistyöpaikan työtehtäviin ja käytänteisiin. Tämä koettiin erityisen tärkeänä jos työtehtävät eivät ole tuttuja. Perehdyttäminen voisi olla esimerkiksi erilaisten leikkien harjoittelua jos on lähdössä vapaaehtoistyössään ohjaamaan. Kokemuksia työtehtävistä kansainvälisessä ympäristössä voisi saada tekemällä vapaaehtoistyötä mm. ohjaamalla Monikulttuurikeskus Glorian ABC-suomenkielen ryhmissä ja

läksykerhossa ja olla järjestämässä Gloriassa kulttuuri-iltaa, Etno Cafeeta tai Nuorten Taidetyöpajalla teemapäivää.

Siellä voi olla erilaisia leikkejä tai jotain muuta niin, että ootte käynyt vähän samoja asioita läpi niin, sitten se on helpompi. Mitä voi olla, mitä siellä tehdään, mitä siihen kuuluu. Kun jonkun verran tietää. On hyvä, että ei ihan kaikkea tiedä niin kiinnostus ei häviä.

Käytännönasioiden hoitamiseen kotona ja kohdemaassa toivottiin myös tukea. Ne haluttiin hoitaa mahdollisimman hyvin ennen lähtöä, ettei paikanpäällä tarvitsisi murehtia. Asuminen, raha-asioiden hoitaminen, vakuutus, eurooppalainen sairaanhoitokortti, majoitus, erilaiset asiakirjat kuten passin hankinta olivat asioita joihin haluttiin tukea tarvittaessa. Tärkeänä koettiin myös kulttuurishokin peruskaaren opettaminen ennen lähtöä.

Hyvä olis käydä peruskulttuurishokin kaari. Tietää vähän, että mitä on tulossa. Sitten ei säikähdä sitä, että jos tulee se ihan hirvee olo ja masentaa ja on hirvee ikävä ja tuntuu, että mistään ei tuu mitään.

Valmentautumispaja koettiin tärkeänä, koska siinä saisi ryhmäntuen lähtöön. Etukäteen luotu verkosto lähtijöiden ja ohjaajien kesken esim. Whatsapp tai Facebook-ryhmä voisi mahdollistaa vertaistuetun ohjauksen ennen lähtöä, mutta myös paikanpäällä ja palatessa. Vertaisia voisivat olla lähtijät tai kokemusasiantuntijat, joilla on kokemusta kohdemaasta, EVS:stä tai ulkomailla asumisesta. EVS-kokemusasiantuntijoiden saamiseksi olisi hyvä tehdä yhteistyötä alueen muiden EVS-toimijoiden kanssa. Keskusteluita voisi käydä esimerkiksi Skype:n avulla tarpeen mukaan. Valmennuksiin toivottiinkin mahdollisuutta luoda kontaktia jo lähtömaan työntekijöihin joko paikan päällä käymälä tai Skype-puhelun välityksellä.

Valmentautumispaja olisi tarpeellinen erityisesti jos on isompi porukka, joka lähtee samaan paikkaan, että tulee sellainen fiilis, että on joku henkilö johon pystyy turvautumaan.

Ennen ja sen aikana, että vois laittaa jollekin viestiä että mitä tekee kun on kauhea koti-ikävä.

Pajanuoret tiedostivat toisessa maassa asumisen haasteet ja näkivät, että itsetunto olisi hyvä olla kohdillaan ennen lähtöä. Siihen yksi nuori ehdotti "itse-tunnonkohotusleiriä". Itseymmärryksen lisäämisen avuksi ehdotettiin matkapäiväkirjan tekemistä. Matkapäiväkirja toimisi reflektion välineenä koko prosessin ajan ja se sidottaisiin itse ennen lähtöä. Kaiken kaikkiaan tärkeänä pidettiin avointa ja heittäytyvää asennetta sekä taitoa olla vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten kanssa. Tähän menetelmäksi ehdotettiin myös improvisaatiota.

On aivan mahdotonta oppia ennalta erikulttuureista tulevien ihmisten tapoja ja kieliä. Kuitenkin jokaisessa kohtaamisessa merkittävää on läsnäolo ja dialogin löytäminen. Tämän vuoksi vuorovaikutustaitojen oppiminen sosiodynaamisella otteella antaisi kestävätkin matkaeväät kohdata erilaisia tilanteita erilaisten ihmisten kanssa. Läsnäoloon, itsetuntemukseen ja dialogisuuteen harjaannuttavat menetelmät kuten retket, kädentaidot, musiikki, kirjoittaminen, keskustelut ja draama (improvisaatio) tulevatkin olemaan keskeisiä kansainvälisen ja monikulttuurisen valmentautumispajan sisältöjä. Esimerkki lähtövalmennuspajan ohjelmasta löytyy liitteestä 2.

4.7.2 Yksilövalmennus

EVS-valmentautumispajoilla yksilövalmennuksen sisältö muotoutuu pajanuorten henkilökohtaisista tarpeista käsin. Yksilövalmennusta antaa kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmäläisistä koottu työpari kutakin nuorta kohti. Mikäli nuori on jollakin muualla pajalla, yksilövalmennukseen osallistuu myös sen pajan ohjaajat. Yksilövalmennukseen vaikuttaa vahvasti sosiodynaaminen ohjausteoria. Sosiodynaamisessa ohjauksessa pajanuorille mahdollistetaan oman merkityskentän luominen. Oman itsensä ymmärtämisen kautta syntyy ymmärrys ja halu oppia ymmärtämään erilaisia ihmisiä ja kulttuureja. Ulkomaille lähtöön liittyvien käytännönasioiden haasteisiin etsitään yhdessä ratkaisuja.

Ihmisen toiminnan ohjaamisen keskiössä ovat yksilön elämäkokemuksiin pohjautuvat merkitykset ja niiden reflektointi. Yksilövalmennuksessa läh-

detään liikkeelle nuoren aikaisemmista kokemuksista ja niistä nousevista tarpeista. Onko nuorella aikaisempaa kokemusta matkustamisesta eri kulttuuri ja kielialueille? Onko nuorella kontakteja ja millaisia kokemuksia nuorella on maahanmuuttajiin tai ulkomaalaisiin? Nuoren kanssa voidaan pohtia syitä EVS:ään lähdölle. Kun ymmärtää miksi ja minne menee, selviävät matkalle tarvittavat eväät (CIMO 2009, 9). Valmennuksessa tulee antaa mahdollisuus nuoren omien uskomusten, olettamusten ja arvojen tutkimiseen. Asioiden henkilökohtaisesti merkitykselliseksi kokeminen saa aikaan toimintaa (Peavy 2001, 12). Näin ollen on tärkeää löytää nuoren kanssa yhdessä hänelle merkitykselliset asiat hänen elämässään (ks. Peavy 2006, 127). Merkitykset voivat olla nuorelle voimavaroja, mistä ammentaa kun kulttuurisokki iskee tai kun käytännönasiat tuntuvat vaikeilta hoitaa.

4.7.3 Maailmalla

Aina ei tietenkään pystytä etukäteen valmistautumaan kaikkeen, sen vuoksi hyvä tukiverkosto on tarpeen koko EVS:n jakson ajan. Vapaaehtoistyön aikana nuorella on kontakti Nuorten Taidetyöpajan työ-, yksilövalmentajaan tai etsivään nuorisotyöntekijään, jotka voivat tarvittaessa antaa etäohjausta ja tukea Skype:n, Whatsappin tai salaisen Facebook-ryhmän sivuston välityksellä. Näinä hetkinä korostuu sosiodynaamisen ohjauksen tärkeys. Nuoren ollessa ulkomailla kulttuurishokin kynnysvaiheessa on ohjaajan tärkeää muistuttaa nuorta etsimään itselleen merkityksellisiä asioita uudesta ympäristöstään, ja pyrkiä ohjaamaan nuorta näkemään oman vastuunsa siitä miten hän arvioi ja tulkitsee olosuhteitaan ja tilanteitaan, ja miten hän niiden suhteen toimii (Peavy 2001, 32). Mielikuvituksen, tahtomisen ja toimimisen avulla nuori kykenee luomaan itsensä uudestaan uudessa ympäristössä tai vanhassa ympäristössä muuttuneena. Keskeistä kasvun kannalta on nuoresta itsestään löytyvät voimavarat, jotka hän voi oivaltaa itse.

Kulttuurisokin normaaleihin vaiheisiin kuuluvat alkuhuuma (kuherruskuukausi), shokin kynnysvaihe, sopeutuminen ja paluushokki. Näiden vaiheiden uskotaan olevan sitä voimakkaammat, mitä vähemmän on kokemuksia erilaisten kulttuurien kohtaamisesta, henkisiä voimavaroja tai mitä erilaisempi kulttuuri

on omaan kulttuuriin nähden. Kaikkosen mukaan kulttuurisokissa on kyse monitulkintaisuuden sietokyvyn ylittämisestä. Ihminen kuormittuu psyykkisesti, jos häneltä puuttuu kyky tulkita asioita useasta erinäkökulmasta. Tämä vaikuttaa ihmisen toimintakyvynlaskuun ja saattaa aiheuttaa sokin. (Kaikkonen 2004, 149.)

Helpottaakseen näiden vaiheiden läpikäymistä on tärkeää, että ulkomaille lähtävä nuori on saanut riittävästi voimavaroja ja menetelmiä kohdata uuteen kulttuurin sopeutumisen tuomat haasteet. Uuteen kulttuuriin sopeutumisessa auttaa: omien arvojen, maailmankuvan ja motiivien tiedostaminen, erilaisuuden sietäminen, uteliaisuus ja uusien asioiden ennakkoluuloton kokeileminen, vaivannäkö paikallisiin ja heidän tapoihinsa tutustumisessa, pyrkimys katsoa omaa kulttuuria vierain silmin ja paikallista kulttuuria sikäläisten silmin (Cimo 2009, 20).

4.7.4 Paluuvalmennuspaja

Usein kulttuurisokki saattaa olla kuitenkin suurempi omaan kotimaahan palaessa, kun oletetaan, että kaikki on niin kuin ennenkin. Kuitenkin muutosta on tapahtunut sekä ympäristössä että itsessä. Odotukset saattavat olla liian suuret ystävien, perheen ja ympäristön jälleen näkemiseltä. Halinojan (1998, 121) mukaan kulttuurisokkia aiheuttaa tutujen vihjeiden katoaminen ympäristöstä, ihmissuhteiden katkeaminen ja identiteettikriisi. Ulkomailla asumisen aikana on saattanut luoda hyvinkin vahvoja ystävyysverkostoja, joista on osittain luovuttava etäisyyden takia. Routarinne (2004, 23) näkee, että monelle ihmiselle on vapauttavaa matkustaa ulkomaille pidemmäksi aikaa, kun siellä voi aloittaa alusta ja neuvotella sosiaalinen roolinsa uusiksi ilman kulttuurisidonnaisia oletusarvoja tai ennakkokäsityksiä. Haastavaksi palaamisessa tekeekin juuri se, että kun joutuu asettamaan itsensä takaisin näihin muiden asettamiin sosiaaliin rooleihin, vaikka olisi muuttunut. Voiko muutoksesta pitää kiinni? Milloin sosiaalinen paine pakottaa palaamaan samaan muottiin?

Itselleni esimerkiksi kahden ja puolen vuoden Ranskassa asumisen jälkeen, takaisin Suomeen muuttaessani, haastavaa oli juuri löytää oma paikkani,

muuttuneena vanhasta ympäristöstä. Ranskassa oppimani ja mieltymäni intensiivinen viestintätyyli ja rento aikakäsitys ei toiminutkaan Suomessa. Oli opeteltava uudestaan maan tavoille. Yksi haastateltu pajanuori kiteyttää omat kulttuurisokin tuntemuksensa:

Kulttuurisokki paikan päällä (ulkomailla) oli, et pari päivää itketti ja kun tulin kotiin niin oli tosi rankkaa. Nukuin kellon ympäri, huomas, että aivot haki vähän paikkaa.

Helpotusta paluusokkiin auttaa, jos yhteisö ottaa huomioon palaajan ja käyttää hänen saamiaan kokemuksia ja tietoja hyväksi (Halinoja 1998, 122). Tämän vuoksi paluupajalla onkin tärkeää antaa nuorelle tilaa ja aikaa jakaa kokemuksiaan esim. Nuorten Taidetyöpajan nuorille. Myös tuki, oman paikan löytämisessä uudestaan, on tärkeää. Nuorten kanssa käydäänkin henkilökohtaisesti läpi EVS kokemus ja tehdään jatkosuunnitelmia. Keskusteluun osallistuu nuori, yksilövalmentaja tai etsivätyönohjaaja. Kokemuksia ja oppimisia kirjataan ylös jo EVS:n aikana, mutta lopullinen osaamisen yhteenveto tehdään Yout-hass:iin ja Osaamistodistukseen osoituksena kansainvälisen kokemuksen tuomasta osaamisestaan.

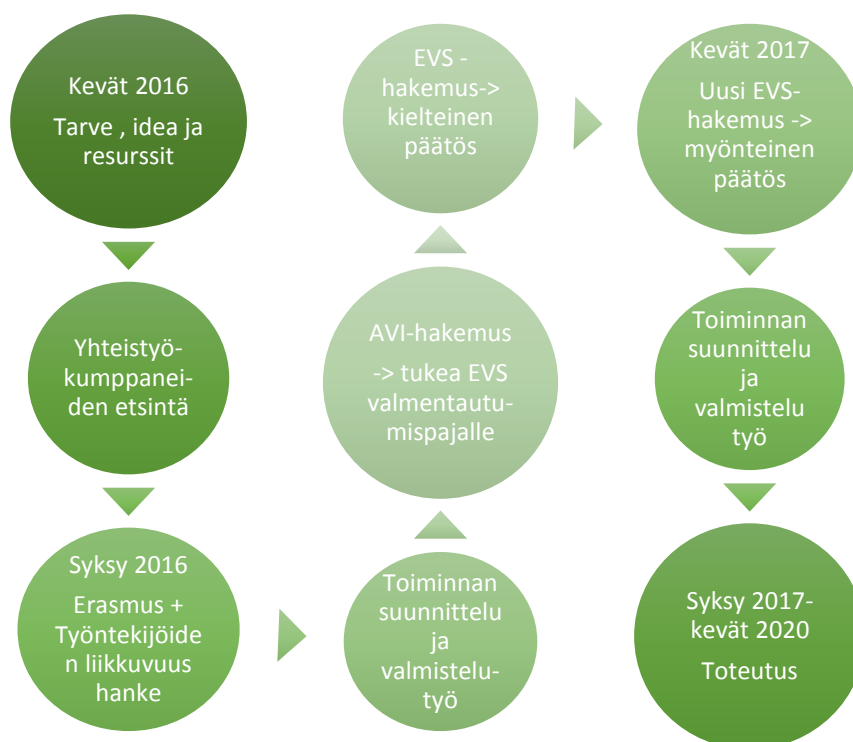
Pitkään ulkomailla asuneelta haastatellulta pajanuorelta tulee käytännönideoita palautumisen tukemiseen. Hän kokee, että palatessa on tärkeää saada viettää aikaa saman kokeneen ryhmän kanssa Suomen luonnossa esim. mökillä. Yhdessä olo voisi olla esimerkiksi kokkailua maan resepteillä mitä on oppinut tai leikkimistä uusilla opituilla leikeillä. Kuvien katsominen ja kokemusten jakaminen koettiin tärkeäksi myös muullekin porukalle kuin vertaisilleen. Merkityksellisenä koettiin myös palautteen saaminen ja sen myötä kehittyminen. Esimerkki paluuvalmennuspajan ohjelmasta löytyy liitteessä 3.

Aamunavauksissa voisi pitää esim. diaesitys tai sitten jos on esim. joku teematorstai niin voihan ne vetää kaikennäköistä. Esim. ruuanlaittoa. opettaa taitoja mitä on oppinut. Ajatella jo reissun ajan mitä sieltä voi tuoda mukanaan ja jakaa sitten muille ihmisille.

Palautumisessa on tärkeää palaute, oliko se semmosta mistä oli puhe? Olisko jotain voinut tehdä paremmin?

4.7.5 EVS:n kehittämisprosessi

Tässä kappaleessa avataan EVS:n kehittämisprosessi (kuva12).

Kuva 12. EVS-kehittämisprosessi

EVS-kehittämistyön suunnittelu ja valmisteluvaihe aloitettiin keväällä 2016, jolloin otettiin ensimmäiset käytännön askeleet. Työryhmä teki kartoitusta kehittämiskohteesta. Määriteltiin mitä ja miksi tehdään, resurssit, rahoitus ja työntekijöiden rooli. Haettiin Pic-koodi ja akkreditointi CIMOlta. Neljä kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmäläistä kävi CIMOn järjestämässä päivän mittaisessa koulutuksessa Helsingissä. Myös jokainen työryhmäläinen aloitti kumppaneiden etsinnän ottamalla yhteyttä tuttuihin verkostoihin. Keväällä varmistui mahdolliset EVS kumppaniorganisaatiot ja heidän kanssa haettiin CIMOlta avustusta työntekijöiden liikkuvuuteen kumppanimaissa. Sidosryhmien kuten Monikulttuurikeskus Glorian ja Kotona Jyväskylässä hankkeen työntekijöiden kanssa sovittiin alustavasta yhteistyöstä EVS-valmentautumispajaan liittyen. Kevään aikana kansainvälisyys- ja monikulttuu-

risuustyöryhmän yhteisiä palavereja pidettiin neljä kappaletta, jonka lisäksi kokoonnuttiin pienemmissä ryhmissä kirjoittamaan hakemuksia.

Kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmän hakema *EVS-preliminary meeting to establish EVS cooperaton-hanke* sai CIMOlta rahoituksen viiden työntekijän liikkuvuuteen Unkariin ja Saksaan. Matkan tarkoitus oli tutustua mahdollisiin kumppaniorganisaatioihin ja luoda uusia kumppanuussuhteita. Kesällä 2016 työryhmä teki valmistelutyötä EVS-hakemuksen kanssa ja järjesteli matkaa Unkariin ja Saksaan. Matkaan lähti viisi kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmäläistä. Ennen matkalle lähtöä, matkan tarkoituksesta tiedotettiin koko työyhteisölle. Matkaa ennen pidettiin neljä palaveria, minkä lisäksi kaksi työntekijää kävi päivän kestoisessa EVS-koulutuksessa Helsingissä. Viikonkestoinen EVS-valmistelu tapaaminen oli hyvin onnistunut. Kahden kumppanin lisäksi saatiin kaksi kumppania lisää Unkarista. Hakemuksen pääkohdat luotiin yhdessä ja viimeistelyt jäivät jokaisen maan hoidettavaksi. Matkan anti esiteltiin koko työyhteisölle räpin muodossa ja tietoa jaettiin kiinnostuneille tarkemmin.

Tavoitteena oli jättää lokakuuhun mennessä EVS-hankehakemus, jonka tarkoitus oli lähettää 16 nuorta EVS vapaaehtoistyöhön Unkariin ja Saksaan vuosien 2017–2019 aikana. Syksyn 2016 aikana kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmä kirjoitti hakemusta sen mukaan miten kullakin muu perustyö antoi periksi. Toiset pidettiin ajan tasalla sähköpostitse. Työryhmä teki myös esittelymateriaalia EVS-vapaaehtoispaikoista, suunnitteli ja valmisti EVS-valmentautumispajaa ja jätti hakemuksen AVIlle kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan kehittämistä työpajalla. Työryhmäläiset myös kertoivat nuorille yksilökeskusteluissa, mitä on tulossa, mikäli hanke-hakemus menee läpi. Kiinnostuneita nuoria löytyikin paljon ja odotukset myönteiselle rahoituspäätökselle EVS-valmentautumispajaan ja EVS:ään olivat kovat. Joulukuussa tuli tieto kielteisestä rahoituspäätöksestä CIMOlta. AVIltakin tuli vain murto-osa haetusta avustuksesta ja se tuli jakaa kahden muun hakukohteen (Nuorten Taidetyöpajan toiminnan vienti Espanjaan ja Botswanaan) kesken.

Vuoden 2017 alussa Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelut ja Nuorten Taide-työpaja yhdistyivät samaksi organisaatioksi ja tämän seurauksena jouduttiin tekemään uusi akkreditointi hakemus CIMOLle. Kansainvälisen toiminnan jatkosta uudessa organisaatiossa pidettiin palaveri. Tammikuussa 2017 kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmä päätti tehdä uuden hakemuksen ja yksikön johtaja antoi siihen suostumuksensa. Uusi EVS-hakemus jätettiin Opetushallitukselle huhtikuussa ja saimme myönteisen päätöksen juhannusviikolla.

EVS-kehittämistyön toteutusvaiheessa syksyllä 2017 kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmä ja uuden organisaatiomme, Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden tiedottaja tiedotti EVS toiminnan aloittamisesta nuorille, medialle ja sidosryhmille. Sidoryhmät olivat: EVS-kumppanit (Unkarissa Hangkep, Köz-pont ja Ifjúsági haz ja Saksassa Hoch3), Monikulttuurikeskus Gloria, Jyväskylän Avaimet onnistumiseen-koulutus, Kotona Jyväskylä-hanke ja Ohjaamo). TE-toimiston ja sosiaalityöntekijöiden kanssa sovittiin nuorten taloudellisiin ja työnhakuun liittyviä asioita. Työyhteisöä pidettiin ajan tasalla kehittämistyön etenemisestä ja sieltä rekrytoitiin lisää työryhmäläisiä. Työyhteisöpalavereissa annettiin ohjeistus EVS:n käytänteistä Nuorten Taidetyöpajalla. Kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmäläiset tapasivat ja määrittelivät vastualueensa ja tiedottivat niistä esimiehelle. Pajaryhmille pidettiin info-tilaisuuksia EVS:stä. Koko taidetyöpajalle järjestettiin yhteistyössä Jyväskylän Avaimet Onnistumiseen-koulutuksen kanssa teemapäivä nimellä Kulttuurien kohtaaminen. Teemapäivänä erilaisin toiminnallisoin menetelmin mahdollistettiin erikulttuuritaustoista tulevien nuorten aikuisten luonnolliset kohtaamiset. Päivän aikana oli myös EVS-info piste, jossa kaikki halukkaat saivat lisätietoja EVS-toiminnasta taidetyöpajalla. Palavereja sovittiin tarpeen mukaan.

EVS-kehittämistyön arviointivaiheessa hankkeesta tullaan tiedottamaan säännöllisesti medialle, työyhteisölle, sidosryhmille ja nuorille. Työyhteisöpalavereissa ja taidetyöpajan yhteisissä aamunavauksissa kerrotaan nuorten kuulumisia EVS:ssä sekä tiedotetaan tulevista EVS:istä. Keväällä 2018 voidaan esitellä kehitettyä kansainvälistä ja monikulttuurista työpajatoimintaa Jyväskylässä järjestettävillä Työpajapäivillä. EVS-nuoret kirjoittavat kokemuksistaan

kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmän tukemana blogia, joka julkaistaan mahdollisimman monessa sosiaalisessa mediassa. EVS:ssä palattuaan nuoret ovat mukana tiedottamassa toiminnasta ja osallistuvat teemapäivien järjestämiseen. Myös arviointi ja raportointi tehdään jokaisen EVS: jakson jälkeen.

5 POHDINTA

Tämä opinnäytetyö tuotti kehittämistietoa Nuorten Taidetyöpajan kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan kehittämiseen. Kehittämistiedon tuottamisen intressi oli toimija- ja käyttäjälähtöinen. Näin ollen oli oleellista, että kehittämistietoa kerättiin työpajatoiminnan käyttäjiltä eli työntekijöiltä ja asiakkailta. Itse sain tässä kehittämistyössä olla sekä työntekijän että tutkijan roolissa. Asemani avasi minulle syvemmän ymmärryksen kehitettävään aiheeseen ja mahdollisuuden vaikuttaa sitä koskeviin päätöksiin. Toisaalta objektiivisuus tutkimuksen tekemiseen oli kyseenalainen ja saattoi sokaista minut tutkijana näkemään asioita, mitä työyhteisön ulkopuolinen tutkija olisi voinut nähdä. Tieteellisen menetelmän ydin on menetelmien objektiivisuudessa ja julkisuudessa. On kuitenkin hyvä muistaa, vaikka on pyrkimys objektiiviseen tietoon, totuus on aina suhteellista. Tutkimustyöhön vaikuttavat objektiiviset ja ei-objektiiviset tekijät kuten tutkijan elämäkokemukset ja niiden myötä omaksutut arvot. (Aaltola 2015, 21.)

Todellisuuskäsitys tässä kehittämistietoa tuottavassa tutkimuksessa rakentui sosiaalisissa prosesseissa eli todellisuus oli konstruktiiivisesti rakentuva. Se oli moniulotteinen, altis muutoksille ja täydentyvä (ks. Toikko & Rantanen 2009, 54). Todellisuuskäsitykseen vaikuttivat työntekijöiden erilaiset käsitykset kehittämistoiminnan tavoitteista ja työyhteisön keskusteluissa ja linjauksissa tapahtuneet muutokset. Kehittämistietoa syntyi kehittämistyöhön osallistuvien työntekijöiden ja nuorten kanssa tehtävän käytännön työn ohessa. Uuden tiedon keskeisenä kriteerinä oli sen käyttökelpoisuus. (ks. Toikko & Rantanen 2009, 54.) Nämä olivat tekijöitä, joita en voinut olla ottamatta huomioon kehittämistietoa kootessani. Samaan aikaan kun tutkimustietoa syntyi, se pääsi vuoropuheluun käytännön kanssa ja tämän kohtaamisen seurauksena syntyi uusia

näkökulmia tutkimukseen tai käytännön työhön. Haasteena olikin vetää rajaa tutkimuksen ja kehittämisen välillä.

Kehittämissuunnitelman pohjalla olivat Nuorten Taidetyöpajan olemassa oleva toiminta ja sen arvot. Toimintaa ohjaaviksi periaatteiksi teemahaastatteluissa nousivat tulevaisuuden näkeminen avoimena heittäytymällä epämukavuus-alueelle, kulttuurienvälisen toimintakyvyn vahvistaminen vuorovaikutustaitoja ja itsetuntemusta oppimalla sekä kaksisuuntaiseen kotoutumiseen tähtääminen dialogin periaatteita noudattamalla. Periaatteet kietoutuvat jo olemassa olevaan toimintaan ja arvoihin ja niiden yhdistelmät näkyvät kehittämissuunnitelman toiminnan sisältöjen valinnoissa. Periaatteita ei ole kuitenkaan enää tuotu syvemmin esille kehittämissuunnitelman toiminnan sisältöjen kuvauksissa.

Kehittämissuunnitelma on jo osittain otettu käyttöön Nuorten Taidetyöpajalla. Kuten esimerkiksi kansainvälinen ja monikulttuurinen teemapäivä järjestettiin syyskuussa Nuorten Taidetyöpajan työelämäpajojen tiimin toimesta. Teemapäivässä oli huomioitu tässä tutkimuksessa esille nousseet, nuorilta syntyneet kehittämisideat: luontaiset kohtaamiset toiminnallisilla menetelmillä. Yhteistyössä Jyväskylän Avaimet onnistumiseen-kotouttamiskoulutuksen kanssa toteutettu päivä sai hyvää palautetta sekä kantasuomalaisilta että maahanmuuttajataustaisilta nuorilta ja samankaltaisia päiviä toivottiin lisää. Osa teemapäivää järjestävistä työntekijöistä puolestaan koki vastaavanlaisen teemapäivän järjestämisen raskaana ja kyseenalaisti sen merkitystä. Myöskään monikulttuurisuus ja kansainvälisyystyöryhmään ei ole löytynyt uusia jäseniä useista pyynnöistään huolimatta. Monikulttuurinen ja kansainvälinen toiminta etsii vielä Nuorten Taidetyöpajalla tasa-arvoista asemaa työpajatoiminnan muiden sisältöjen kanssa. Tässä asiassa Nuorten Taidetyöpajalla on vielä matkaa Lahden työpajaan, jossa kansainvälinen toiminta on linjattu osaksi toimintaa, niin että kaikilla on yhtäläinen oikeus ja velvollisuus tehdä sitä, niin kuin mitä tahansa nuorisotyötä. Toiminnan päivittäminen vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä, voi olla myös resurssi kysymys enemmän kuin tahtotilan puute.

Nuorten Taidetyöpaja on ollut viimeisen vuoden aikana suuren muutoksen kourissa yhdistyessään Nuorisopalveluihin vuoden 2017 alussa. Rakenteiden avaaminen ja uudelleen luominen vaatii aikaa ja energiaa. Sen vuoksi tämä kehittämissuunnitelma saattaa jäädä tärkeimpien asioiden alle, vaikka tahtotilaa kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan kehittämiseen löytyisikin. Herääkin kysymys mitkä ovat Nuorten Taidetyöpajan resurssit ja toiminnan painopisteet tulevien vuosien aikana yhdistymisen myötä? Kuinka Nuorten Taidetyöpajan ja Nuorisopalveluiden yhdistyminen vaikuttaa niihin? Entä miten yhdistyminen vaikuttaa kehittämissuunnitelman käyttöönottoon ja kehitettyyn toimintaan? Miten suurentuneessa organisaatiossa Nuorten Taidetyöpaja voi entiseen tapansa kehittää toimintaansa vastamaan ajankohtaisia tarpeita?

Tätä opinnäytetyötä tehdessäni maahanmuutosta on käyty tiukkaa keskustelua. Euroopassa rasistiset ääriryhmittymät ja monikulttuurisuuden puolestapuhijat ovat ottaneet yhteen kaduilla, lehtien palstoilla ja internetin - keskustelufoorumeilla. Kohtaamisentaito on hukassa. Molemmat pyrkivät ylläpitämään järjestystä laittamalla kulttuurit ja uskonnot lokeroihin, joiden olemassa oloa tulee puolustaa. Sen sijaan, että avaisimme itsemme kohtaamaan ihmisen, asetamme itsemme ja toiset kulttuurisiin lokeroihin. ”Moninaisuus ei ole tärkeää itsessään ja itsestään vaan, koska sen ansiosta voimme murtautua ulos kulttuurisidonnaisista lokeroistamme, osallistumalla dialogiin ja väittelyyn ja koettelemalla erilaisia arvoja, uskomuksia ja elämäntyylejä”. (Kenan 2016, 72.) Kehittämissuunnitelman laadintaa ohjaavat periaatteet haastaakin ihmisiä ajattelemaan toisin ja murtamaan kulttuurisia raja-aitoja, vaikka ne johtaisivat konflikteihin. Konflikteista seuraava sotkuisuus on yhteiskunnan sitoutumisen raaka-ainetta, yhteiskunnallisen uudistumisen tiili ja laasti (Kenan 2016, 73).

Kehittämissuunnitelman periaatteet muistuttavat, että työpajatyössäkin päivittäinen sosiaalinen elämä on yhdessä konstruoinen prosessiin (ks. Peavy 2001, 26). Kenan (2016, 24) näkee, että ihmisten näkeminen kulttuuriolentona on heidän tarkastelemistaan sosiaalisina ja tämän johdosta muuttuvina ja muuttavina olentoina. Ihminen ei voi elää kulttuurin ulkopuolella, mutta kulttuuri ei myöskään määritä yksittäisiä ihmisiä ja heidän käyttäytymistään. Kulttuu-

ria ja sosiaalista ymmärrystä luodaan joka päivä yhdessä, työntekijöiden kahvihuoneessa ja työpajatoiminnassa nuorten kanssa. Edistystä tapahtuu ja maailmalaaajuisia moraalin ja politiikan muotoja syntyy järjen ja dialogin avulla (Kenan 2016, 24). Kulttuurin taakse ei voi piiloutua dialogissa. Tällöin keskeistä onkin, kuinka saamme rakennettua erilaisten ihmisten välille dialogeja, ei erilaisten kulttuurien välille. Tärkeää on kehittää ihmisten vuorovaikutustaitoja rakentavaksi niin, että jokainen taustoistaan riippumatta voi olla vaikuttamassa ja vaikuttumassa yhteisössään ja voi tuntea siihen yhteenkuuluvuutta. Edellytysten luominen rakentaville kohtaamisellehan on Nuorten Taidetyöpajan perustyötä, joten resurssien puute ei voi olla peruste sen puuttumiselle. Tästä näkökulmasta jokainen työntekijä tekee monikulttuurista ja kansainvälistä työtä.

Tämä opinnäytetyö on täyttänyt tehtävänsä kehittämistietoa tuottavana tutkimuksena. Se ei ole kehittämistyö eikä se arvioi kehittämissuunnitelman vaikuttavuutta. Toivottavaa kuitenkin olisi, että kehittämissuunnitelma tulisi käyttöön ja sen vaikutuksia arvioitaisiin, jotta tuotettu tieto ei menisi hukkaan. Käytönoton myötä pohdittavaksi jää: millaisia vaikutuksia kansainvälisellä ja monikulttuurisella toiminnalla on Nuorten Taidetyöpajan asiakkaisiin ja työntekijöihin ja niiden lähiyhteisöihin? Onko nuorille mahdollistunut Nuorten Taidetyöpajan toiminnassa kulttuurienvälisen toimintakyvyn kasvattaminen, uusien jatkopolkujen löytyminen ja kaksisuuntainen kotoutuminen? Tuoko kansainvälisyys ja monikulttuurisuus lisäarvoa tai jonkun erityispiirteen, mitä ei olisi voinut saavuttaa vain Nuorten Taidetyöpajan jo olemassa olevalla toiminnalla?

Se mitä tämän opinnäytetyön seurauksena tapahtuu, en siis vielä tiedä. Aivan kuin toisen ihmisen kohtaamisessa, käsikirjoitusta sen vaikutuksista ei ole. Se selviää vasta myöhemmin, mahdollisen jatkotutkimuksen myötä. Aihe tuskin vanhenee.

LÄHTEET

Aaltola, J. 2015. Filosofia, tiede, ymmärtäminen. Teoksessa (toim.) Valli, R. & Aaltola, J. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 14–28.

Anttila, P. 2007. Realistinen evaluaatio ja tuloksellinen kehittämistyö. Hamina: Akatiimi Oy.

Bauman, Z. 2007. Sosiologinen ajattelu. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino.

Benchmarking työkalu oppivalle organisaatiolle-käytön edellytyksistä. 1996. Suomen laatu yhdistys ry.

The Council of the European Union. 2015. Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on a European Union Work Plan for Youth for 2016-2018. Official Journal of the European Union. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX%3A42015Y1215%2801%29> [viitattu 17.10.2017].

CIMO. s.a Mentorinopas. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimoww_wstructure/54926_Mentorin_opas0902_FINAL.pdf [viitattu 19.10.2017].

Eskola, J. & Vastamäki, J. 2007. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – metodin valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 25–43.

Eskola, J. 2015. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat – laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa (Toim.) Valli, R. & Aaltola, J. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 185–206.

Euroopan komissio. 2015. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. Luonnos neuvoston ja komission yhteiseksi vuoden 2015 raportiksi nuorisoalan eurooppalaisen yhteistyön uudistettujen puitteiden täytäntöönpanosta (2010–2018). Brysseli. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0429> [viitattu 19.10.2017].

Euroopan komissio. 2016. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. – Väki-
valtaisiin ääriilikkeisiin johtavan radikalisoitumisen ehkäisemisestä. WWW-dokumentti. Saatavissa: ec.europa.eu/rep/1-2016-379-FI-F1-1 [viitattu 17.10.2017].

Freire, J. 2005. Sorrettujen pedagogiikka. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino.

Hall, S. 2005. Identiteetti. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino.

Hakala, J. 2007. Menetelmällisiä koetuksia. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – metodin valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 12–24.

Halinoja, R. 1998. Kouluttautuminen monikulttuurisuuteen. Teoksessa Saksala, E. (toim.) Me ja muut – kulttuurienvälinen viestintä. Jyväskylä: Yleisradio Oy, 115–131.

Heikkinen, H. 2004. Vakava leikillisuus. Kansanvalistusseura.

Huumonen, Soile (toim.) 2014. Työ- ja yksilövalmennus työpajalla. Helsinki: Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.

Hämäläinen, T. & Palo, S. 2014. Työpajapedagogiikka. Valmennuksen pedagogisia lähtökohtia työpajalla. Helsinki: Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.

Jyväskylän monikulttuurisuusohjelma 2013–2016. Jyväskylän kaupunki. PDF-dokumentti. Saatavissa:

http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/70450_Monikulttuurisuusohjelma6.pdf
[viitattu 19.10.2016].

Jääskeläinen, I. 2013. Suomalaisten vaihto-opiskelijoiden näkemyksiä kulttuurien välisen kompetenssin kehittymiseen. Jyväskylän yliopisto.

Kasvatustieteiden laitos. Pro gradu -työ. PDF-dokumentti. Saatavissa:

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/41991/URN%3ANBN%3Afi%3Ajyu-201308172167.pdf?sequence=1> [viitattu 19.10.2016].

Kaikkonen, P. 2004. Vierauden keskellä. Vierauden, monikulttuurisuuden ja kulttuurienvälisen kasvatuksen aineksia. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos.

Kautto, T. & Lehtipää, K. 2014. Mikä ihmeen Taidetyöpaja? Jyväskylän kaupunki. Nuorten Taidetyöpaja ja Voimalaitos–Nuorten Taitopajat-hanke.

Jyväskylän kaupunki, kansainväliset asiat. 2005. Kestävää kohtaamista - Jyväskylän kaupungin kansainvälistämisstrategia. PDF-dokumentti. Saatavissa:

http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/3310_kvstrategia.pdf
[viitattu 20.10.2016].

Kenan, M. 2016. Monikulttuurisuus. Tampere: Eurooppalaisen filosofian seura ry niin & näin.

Kivijärvi, A. 2015. Rajapoliittisesta kiistelystä kohti sisäpoliittisia ratkaisuja: näkökulma maahanmuuttoon. Nuorisotutkimusseura. WWW-dokumentti. Saa-

tavissa: <https://tietoanuorista.fi/rajapoliittisesta-kiistelysta-kohti-sisapoliittisia-ratkaisuja-nakokulma-maahanmuuttoon/> [viitattu 12.9.2016].

Koponen, P. 2017. Lupa mokata - Improvisointi arjessa. Helsinki: Kustantamo S & S.

Liebkind, K. & McAlister, A. 2000. Monikulttuurisuus on tulevaisuutta. Teoksesta Liebkind, K. (toim.) Monikulttuurinen Suomi - Etniset suhteet tutkimuksen valossa. Helsinki: Gaudeamus, 171–182.

Liebkind, K. & McAlister, A. 2000. Suomalaisnuorten asenteisiin voidaan vaikuttaa. Teoksesta Liebkind, K. (toim.) Monikulttuurinen Suomi - Etniset suhteet tutkimuksen valossa. Helsinki: Gaudeamus, 158–170.

Mylläri, A.-R. 2017. Keski-Suomen ETNO:n puheenjohtaja. Puheenvuoro Toivon tuolla puolen – elokuva ja keskustelu-ilta 11.7.2017. Jyväskylän ammattikorkeakoulun Valjakka-Sali.

Nieminen, J. 2007. Pajoissa tehdään työtä - Draama työväliseenä. Teoksessa Westman, M.-L. (toim.). Ensi-illan ihme. Nuorten Taidetyöpaja 2001–2007. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.jkl.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/39423_Taidetyopaja_sisus.pdf [viitattu 1.8.2017], 32–41.

Nuorisolaki 21.12.2016/1285.

Nuorten Taidetyöpaja. s.a. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www3.jkl.fi/blogit/taidetyopaja/> [viitattu 10.9.2017].

Onnismaa, J. 2007. Ohjaus- ja neuvontatyö - Aikaa, huomiota ja kunnioitusta. Helsinki: Gaudeamus.

Opetus- ja Kulttuuriministeriön luonnos 2017. Valtakunnallinen nuorisotyön- ja politiikan ohjelma 2017–2019. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://minedu.fi/documents/1410845/4526059/VANUPO+LUONNOS+20170529/4386ad9d-da91-4178-9172-a0f2080c4092> [viitattu 10.11.2017].

Paasovaara, K. 2009. CISV-kesäkylä kulttuurienvälisenä kasvattajana ja kokemuksellisen oppimisen mahdollistajana. Pro gradu -työ. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/21818/URN_NBN_fi_jyu-200909293950.pdf?sequence=1 [viitattu 15.11.2016].

Peavy, V. R. 2001. Elämäni työkirja. Helsinki: Psykologien Kustannus Oy.

Peavy, V. R. 1999. Sosiodynaaminen ohjaus. Konstuktivistinen näkökulma 21.vuosisadan ohjaustyöhön. Helsinki: Psykologien Kustannus Oy.

Peavy, V. R. 2006. Sosiodynaamisen ohjauksen opas. Helsinki: Psykologien Kustannus Oy.

Rihu, M & Räikkönen, S. 2012. Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun merkitys nuorten kansainvälisyysasenteisiin-kartoitus Kouvolan ja Lappeenrannan nuorisopalveluiden kansainvälisestä nuorisotyöstä. Opinnäytetyö YAMK. Mikkelin Ammattikorkeakoulu. Järjestö- ja nuorisotyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://theseus.fi/bitstream/handle/10024/42328/Tutkimus%20Rihu%20Raikkonen.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 19.10.2017].

Routarinne, S. 2005. Improvisoi! Helsinki: Tammi.

Sotkasiira, T. 2016. Maahanmuuttajanuoret - suomalaisen syrjäseudun toiveiden tynnyri? Teoksessa Kivijärvi, A. & Peltola, M (toim.) Lapset ja nuoret muuttoliikkeessä. Nuorten Elinolot vuosikirja 2016. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 181 – 194.

Salo-Lee, L. 1998a. Kieli, kulttuuri ja viestintä. Teoksessa Saksala, E. (toim.) Me ja muut – kulttuurienvälinen viestintä. Jyväskylä: Yleisradio Oy, 6 - 35.

Salo-Lee, L. 1998. Tämän päivän ”suomalaisuus”. Professori Liisa Salo-Lee kertoi Humanismien illat -luentosarjassa tämän päivän suomalaisuudesta. Tekijä: Kimmo Salven. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kantti.net/humanismienillat/professori-liisa-salo-lee-taman-paivan-suomalaisuus> [viitattu 23.7.2017].

Salo-Lee, L. 2005. Kohden kulttuurienvälistä kompetenssia. Teoksessa Varis, T. (toim.) Uusrenessanssiajattelu, digitaalinen osaaminen ja monikulttuurisuuden kasvaminen. Saarijärvi: Saarijärven Offiset Oy, 123–133.

Sisäasiainministeriö. 2012. Maahanmuuton vuosikatsaus. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.migri.fi/download/43811_43667_Maahanmuuton_tilastokatsaus2012_web.pdf?29e80ed07c3ed388 [viitattu 2.10.2016].

Sisäasiainministeriön julkaisu 2017. Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 1/2017. Helsinki: Sisäministeriö. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79235/03%202017_Vakivaltaisen%20ekstremismin%20tk%201_2017.pdf?sequence=1 [viitattu 17.10.2017].

Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry. 2000. Kulttuurienvälinen kasvatus – ideoita, harjoituksia, leikkejä ja roolipelejä. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Opetus- ja Kulttuuriministeriön luonnos 2017. Valtakunnallinen nuorisotyön- ja politiikan ohjelma 2017–2019. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://minedu.fi/documents/1410845/4526059/VANUPO+LUONNOS+20170529/4386ad9d-da91-4178-9172-a0f2080c4092> [viitattu 10.11.2017].

Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta. s.a. Lausunto valtakunnalliseen nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaan 2017–2019 otettavista asioista. PDFdokumentti. Saatavissa:

https://tietoanuorista.fi/wpcontent/uploads/2016/10/Lausunto_VaNuPo_2016.pdf [viitattu 17.10.2017].

Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta 2015. Lausunto lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmaan otettavista asioista. PL Valtioneuvosto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://docplayer.fi/6028117-Valtion-nuorisoasiain-neuvottelukunta-pl-29-00023-valtioneuvosto-15-6-2015.html> [viitattu 1.11.2016].

Varis, M. (toim.) 2011. Kulttuurienvälinen viestintä ja kasvatus. Kasvatustieteiden tiedekunta. Oulun yliopisto. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://jultika.oulu.fi/files/isbn9789514294693.pdf> [viitattu 10.10.2016].

Westman, M.-L. (toim.). 2007. Ensi-illan ihme. Nuorten Taidetyöpaja 2001–2007. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.jkl.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/39423_Taidetyopaja_sisus.pdf [viitattu 1.8.2017].

Liite 1/1

EVS:n vuosikello 2017–2020

2017	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
								EVS Haku EVS- infot	EVS Haastat- telut Valmen- nuspaja n suunnit- telu Teema- päivä	Lähtö- valmen- nuspaja	Lähtö- valmennu- spaja	Lähtö- valmen- nuspaja

2018	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
	Lähtö valmen- nus- paja Teema- päivä	EVS Yhtey- denpit- o	EVS Yhtey- den- pito	EVS Yhtey- den- pito	EVS Yhtey- denpito	EVS Yhtey- den- pito	EVS Yhtey- den- pito	EVS Yhtey- denpit- o EVS Haku ja Haast- attelut	EVS Yhtey- denpito Lähtö- val- mennus paja Paluu- valmen- men- nuspaja Teema- päivä Arviointi- raportoi- nti	EVS Lähtö valmen- men- nuspaja	EVS Lähtö valmen- nuspaja	EVS Lähtö valmen- nuspaja

EVS:n vuosikello 2017–2020

Vuonna 2019 mahdollisesti uuden EVS-hankkeen hakeminen.

2019	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
	EVS Paluu- valmen- nuspaja Valmen- nus- paja Teema- päivä	EVS Yhtey- denpi- to Arvioi- nti raport- ointi	EVS Yhtey- den- pito	EVS Yhtey- den- pito	EVS Yhtey- denpito	EVS Yhtey- den- pito	EVS Yhtey- den- pito	EVS Yhtey- denpit- o	EVS Yhtey- denpito Arvioin- ti rapor- tointi Teema- päivä	EVS Yhtey- denpito	EVS Yhteyden- pito	EVS Yhtey- denpito

Vuonna 2020 mahdollisesti uuden EVS:n ja valmennuspajojen jatkuminen kehitetyn mallin mukaisesti sekä lisänä esim. EVS:ssä mukana olleiden nuorten käynnistämiä ryhmävaihtoja tai EVS vapaaehtoisten vastaanottamista Nuorten Taidetyöpajalle.

2020	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
Paja ja nuori	EVS Paluuva- lennu- s-paja Kv/ Moku- teemap- äivä Arviointi raportoi- nti	Arvioi- nti raport- ointi							Kv/ Moku- teema- päivä			

Esimerkki lähtövalmennuspajan ohjelmasta

Lähtövalmennus

To 28.9 09.00-15.00	Pe 20.10 12.00-16.00	Pe 27.10 12.00-16.00	Pe 03.11 12.00-16.00	Pe 10.11 12.00-16.00	Pe 17.11 12.00-16.00
<p>Kulttuurien kohtaaminen - Teemapäivä Nuorten Taidetyöpaja-la yhteistyössä Avaimet onnistumiseen kanssa</p> <p>Toiminnallisia pajoja (musa, kädentaidot, retki, ruoanlaitto, valokuvaus) + EVS infopiste</p>	<p>Ryhmäytyminen</p> <p>ALKU-KARTOITUS</p> <p>TAVOITTEET</p> <p>Youthpass</p> <p>OSL-kielenopinnot</p> <p>Matkapäiväkirjan teko (kirjansidonta)</p> <p>Kielenopetus Saksa ja Unkari (1h)</p> <p>Käytännönasiat yksilöllisesti klo 9-12 väillä</p>	<p>Oma elämä: Elämänkettä ja minuuden kartta (Merkitykset ja Kulttuuri-identiteetti)</p> <p>Improvisaatio kulttuurien kohtaaminen 13-15.00</p> <p>Kielenopetus Saksa ja Unkari (1h)</p> <p>Käytännönasiat yksilöllisesti klo 9-12 väillä</p>	<p>Oma elämä: Uskomukset, olettamukset ja arvot Ennakkoluulot roskiin</p> <p>Improvisaatio kulttuurien kohtaaminen 13-15.00</p> <p>Kielenopetus Saksa Unkari -OSL-kielenopinnot (1h)</p> <p>Käytännönasiat yksilöllisesti klo 9-12 väillä</p>	<p>Info Evs -mitä ennen, aikana ja jälkeen evs:n Kokemusasiantuntijat</p> <p>Matkustamisen käytännöt-keskustelu</p> <p>Ryhmienjako: 1.Projektit-Ohjaus Unkari 2.Seikkailu-Ohjaus Saksa</p> <p>Vapaaehtois-työpaikat, tehtävät, työkulttuuri Omien projektien suunnittelu/ esim. Glorian ABC, Monimessi ohjaus nuorten illassa/pajalla, kulttuuri-illan järjestäminen Gloriassa, Pajalla Sama konsepti kohdemaassa</p> <p>Kielenopetus Saksa Unkari – OSL-kielenopinnot (1h)</p>	<p>Oma elämä: Kulttuurisokki</p> <p>Läsnäolo, Mielikuvat, rentoutuminen ja hengitys</p> <p>Käytännönasiat</p> <p>Kielenopetus Saksa ja Unkari (1h)</p>

Esimerkki lähtövalmennuspajan ohjelmasta

Lähtövalmennus

Pe 24.11 12.00–16.00	Pe 1.12 12.00–16.00	Pe 8.12 12.00–16.00	Pe 12.1.2018 12–16.00	Pe 19.1.2018 12–16.00
Suomalainen/ Unkarilainen/ Saksalainen Ruuanlaitto tai leipominen - resepti minkä ottaa mukaan Käytännön asiat Kielenopetus Saksa ja Unkari (1h)	Vapaaehtoistyön suunnittelu: omien projektien suunnittelu/ ohjaus, projekti ja seikkailu Käytännön asiat Kielenopetus Saksa ja Unkari (1h)	Retki: Mielipaikka Luontolähtöiset menetelmät Ryhmävalmennus - Oma elämä: Voimavarat ja vahvuudet Kielenopetus Saksa Unkari(1h)	Vapaaehtoistyön suunnittelu: omien projektien suunnittelu/ ohjaus, projekti ja seikkailu Käytännön asiat Kielenopetus Saksa ja Unkari (1h)	Oma elämä: Minä vieraassa maassa (Unkari ja Saksa) Suomalainen/ Unkarilainen/ Saksalainen Ruuanlaitto tai leipominen- resepti minkä ottaa mukaan Käytännönasiat Kielenopetus Saksa ja Unkari (1h)

Ma 22.1.2018	Ti 23.1.2018	Ke 24.1.2018	To 25.1.2018	Pe 3.2.2018
APV -Matkustuspäivä	APV Tutustuminen paikkaan	APV Tutustuminen paikkaan	APV - Matkustuspäivä	Päätös: Voimasanat, kirje itselle, matkaeväät

Lisäksi nuorta kannustetaan käymään: Glorian kieliryhmissä (Saksa ja Englanti), Monikulttuurikeskus Glorian toiminnassa (Kulttuuri-illat, Etno Cafe, Nuorten-illat, Monimessi), ja osallistumaan kansainvälisyys ja monikulttuurisuus teemapäivään Nuorten Taidetyöpajalla. Sekä nuori käy tapaamassa mahdollisesti kielikaveriaan.

Esimerkki paluuvalmennuspajan ohjelmasta

Paluuvalmennuspaja

Pe 7.9.2018 12–16	To 13.9.- pe 14.9.2018 12–16	Pe 21.9.2018 12–16	Pe 28.9.2018 12–16	Pe 5.10.2018 12–16
Teema: Mitäs nyt? Käytännönasiat kuntoon, Tuliaistenjako	Teema: Mitä koin, kuka minä olen nyt ja mitä jatkossa? Yön yli retki esim. mökillä (uinti, sauna, ruuanlaitto, leikit) Kokemusten jakaminen ja valokuvat	Teema: Teemapäivän suunnittelu	Teema: Teemapäivän järjestäminen Pajalla ja Gloriassa	Teema: Kokemus- asiantuntijana Valmennus-pajalla